

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ

2021 -2028г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРОЕКТ

Въведение

Раздел I. Анализ на средата

1. Природо-географски фактори

- 1.1. Географска характеристика, местоположение и граници
- 1.2. Административно – териториална характеристика
- 1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси
- 1.4. Почви и полезни изкопаеми
- 1.5. Климат
- 1.6. Води

2. Социално-икономически фактори

- 2.1. Демографски и социални характеристики
- 2.2. Икономически показатели
- 2.3. Промисленост
- 2.4. Селско стопанство
- 2.5. Горско стопанство
- 2.6. Инфраструктура

3. Анализ по компоненти на околната среда

- 3.1. Атмосферен въздух
- 3.2. Води
- 3.3. Земи и почви
- 3.4. Зелена система и биоразнообразие

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

- 4.1. Отпадъци
- 4.2. Шум

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС

5.4. Информирание на обществеността

Раздел II. SWOT АНАЛИЗ

Раздел III. Визия за околната среда на общината

Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда

1. Генерална стратегическа цел

2. Специфични цели

Раздел V. План за действие

Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата

Раздел VII. Мониторинг и контрол

Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка

Раздел IX. Лечебни растения

Списък на често използваните съкращения

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) очертава целите и действията, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената околна среда, поддържане на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурси в контекста на устойчивото развитие на община Медковец.

Програмата се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенните въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – качество на живот на населението.

Настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028г. е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на общината. При изготвянето на Плана за действие към ОПООС е обърнато специално внимание на Плана за интегрирано развитие на общинат Медковец за периода 2021-2028г. за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда.

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) е разработена на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима за устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общинска администрация Медковец за ефективно и целесъобразно използване на ресурсите. Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на околната среда, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и

изготвяне на работен план, съдържащ организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка с траен ефект за обществото.

Целите на програмата се свеждат до:

- Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- Сравняване и привеждане в съответствие с националните и европейски приоритети;
- Обвързване на бъдещите проекти на общинската администрация и дейностите в програмата с националните и световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;
- Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните **основни принципи**:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда, като се предотвратяват бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

В тази връзка, ПООС на община Медковец съдържа раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околна среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности,

оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологично земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Медковец 2021-2028г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на общината, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата.

Основният използван инструментариум при разработване на програмата е стратегическото планиране, почиващо на социално-икономически и SWOT анализи. ОПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие с цел предприемане на действия за отстраняването им.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

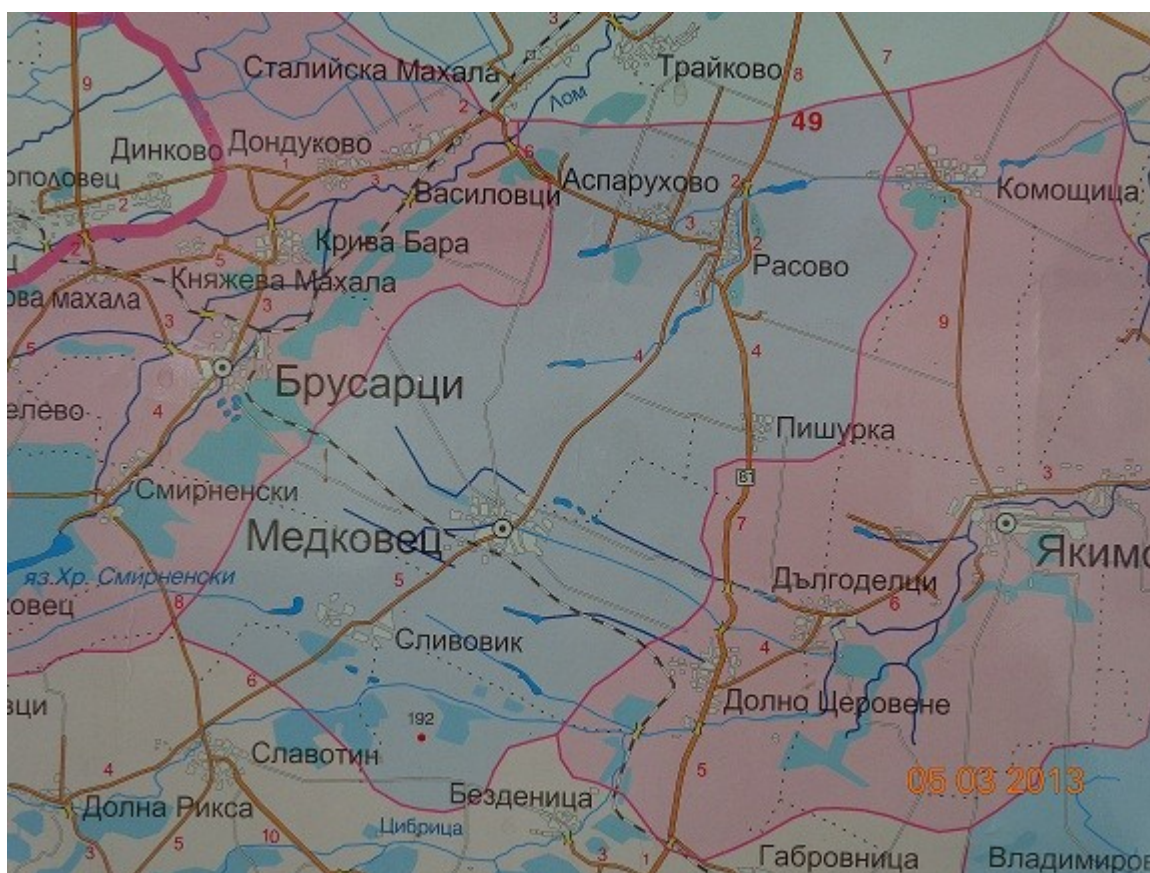
1. Природо-географски фактори

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Община Медковец е разположена в западната Дунавска равнина. Общината граничи на север с община Лом, на изток с община Якимово, на юг-югозапад с община Монтана и община Брусарци. Центъра на общината – с. Медковец се намира на 38 км. от областния град Монтана и на 26 км. от гр. Лом. Общината попада в териториалния обхват на Северозападния район за планиране, в който са обособени три области – Враца, Монтана и Видин.

Община Медковец е разположена на площ 191 090 м² в западната Дунавска равнина и граничи със следните общини: на север – Община Лом; на изток-Община Якимово; на юг и югозапад – Община Монтана и Община Брусарци; на запад и северозапад – Община Лом. Територията и се пресича от едни от основните артерии в страната - Е 79 (Лом-София), и ж.п. линия София – Видин. Връзките със съседните общини се осъществяват чрез пътища от националната пътна мрежа и железопътен транспорт.

ФИГУРА 1

Местоположение на община Медковец, Източник: Интернет страница на община Медковец

1.2. Административно – териториална характеристика

Община Медковец е най-малката по площ сред 11-те общини на областта - заема 191, 090 km², което съставлява 5,26% от територията на областта.

Територията на община Медковец се състои от землищните граници на 5 населени места: административния център на общината – с. Медковец и селата Аспарухово, Пишурка, Расово и Сливовик.

Фигура 2: Карта на област Монтана

Общината има благоприятно географско разположение. Най-близките градове, до които е разположена общината, са Лом - на 25,4 км и Монтана - на 36,9 км. Територията и се пресича от едни от основните артерии в страната - Е 79 (Лом-София), и ж.п. линия София – Видин. Връзките със съседните общини се осъществяват чрез пътища от националната пътна мрежа и железопътен транспорт.

Географското положение на община Медковец се оценява като благоприятно и от гледна точка на възможностите за нейното развитие. Те в

много голяма степен ще зависят от възможностите за интегриране на община Медковец през периода 2021 – 2028г. със съседните общини и области, с цел създаване на предпоставки за общо използване на ресурси и потенциали за развитие.

Фигура 3: Карта на община Медковец

По данни на ГРАО, в община Медковец по постоянен адрес към 31.12.2020 г. живеят 3 561 човека, което представлява около 2,44% от населението на област Монтана (145 960 души по постоянен адрес към 31.12.2020 г.) и около 0,41% от населението на Северозападен район за планиране (861 531 души по постоянен адрес към 31.12.2020 г.).

Община Медковец е на девето място по население сред общините в областта, след общините Монтана, Лом, Берковица, Вълчедръм, Бойчиновци, Вършец, Брусарци и Якимово. Най-голяма е концентрацията на населението в общините Монтана, Лом, Берковица и Вълчедръм – 77,55% от общия брой жители на областта. Най-малка по територия в областта е община Медковец, а най-голяма по територия и население е община Монтана. Средната гъстота на населението в община Медковец е 18,6 души на кв. км., като по този показател общината се нарежда на осмо място в областта, след общините Лом, Монтана, Берковица, Вършец, Бойчиновци, Брусарци и Вълчедръм.

Средната гъстота на населението в община Медковец е по-ниска от средните стойности за област Монтана (40,2 души на кв. км), за Северозападен район за планиране (45,2 души на кв. км), и за страната (62,6 души на кв. км), но по-висока от тази в общините Якимово, Чипровци и Георги Дамяново. По брой населени места (5), община Медковец са нарежда на предпоследно място сред общините в областта. С по-малък брой населени места (4 на брой) е община Якимово. Вж. Таблица № 2.:

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Медковец и останалите общини в област Монтана

Район, област, община	Територия кв. км	Население брой 31.12.2020г.	Гъстота на населението за 2020г. (души на кв. км.)	Населени места (брой)	Градове (брой)	Села (брой)
България	111 001,9	6 916 548	62,6	5 257	257	4 998
Северозападен район за планиране	19 070	724 165	45,2	626	45	581
Област Монтана	3635,6	113 193	40,2	129	8	121
Община Медковец	191,090	3 561	18,6	5	-	5
Община Берковица	470,09	18 957	40,3	20	1	19
Община Бойчиновци	308,334	8 321	27,0	13	1	12
Община Брусарци	194,437	4 353	22,4	10	1	9
Община Вълчедръм	429,00	8 710	20,3	11	1	10
Община Вършец	240,00	7 700	32,1	9	1	8
Община Георги Дамяново	297,59	1 863	6,3	13	-	13
Община Лом	323,90	29 246	90,3	10	1	9
Община Монтана	675,715	56 280	83,3	24	1	23
Община Чипровци	286,881	3 239	11,3	10	1	9
Община Якимово	220,977	3 779	17,1	4	-	4

Източник: Национален статистически институт

Община Медковец е селска община, с административен център с. Медковец, за разлика от почти всички други общини в областта (без общини Георги Дамяново и Якимово), които имат на своята територия по 1 град, който е и общински център. С Указ № 2294 на Държавния съвет от 1978 г. за административно-териториални промени в страната, с. Медковец е обявено за административен център на едноименна селищна система, в която са включени още четири села - Аспарухово, Пишурка, Расово и Сливовик (ДВ бр. 101 от 26 декември 1978 г.)

През община Медковец от югоизток на северозапад, на протежение от 10 km преминава участък от трасето на жп линията [Мездра](#) – [Бойчиновци](#) – [Брусарци](#) – [Видин](#).

- През общината преминават частично 2 пътя от [Републиканската пътна мрежа на България](#) с обща дължина 32,3 km: участък от 11,7 km от [Републикански път II-81](#) (от km 127,8 до km 139,5);
- началният участък от 20,6 km от [Републикански път III-8105](#) (от km 0 до km 20,6).

1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси

Релефът на община Медковец е изключително равнинен, като общата денивелация в направление юг-север е по-малка от 70м. Средната надморска височина е 240м. Характерът на релефа благоприятства развитието на интензивно аграрно стопанство.

Земеделските територии преобладават на територията на общината, като заемат 172 860 дка, или 90.5% от територията на общината.

Обработваемата земя в земеделските територии е с обща площ 159 840 дка, което представлява 92,4% от земеделските територии и 83,6% от общата площ на общината. От обработваемата земеделска земя 3,2% е в обхвата на горски територии.

Трайните насаждения са 5 750 дка, или 3,01% от общата площ на общината. Необработваемите земи са 13 020 дка, или 6,8% от общата площ на общината.

На човек от населението обработваемата земя е 44,9 дка – около 3 пъти над стойностите на показателя за областта и Северозападен район за планиране, и около 6 пъти повече в сравнение със средната за страната.

Таблица 2: Баланс на територията на община Медковец

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА КЪМ ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ		
Наименование на териториалния	Площ на същес-	Площ на проектни

елемент	твувачи елементи			елементи		
	в ха	в %	кв.м/ жител	в ха	в %	кв.м/ жител
ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ						
1. Жилищни функции	769	4.023	2055	769	4.023	2055
2. Общественообслужващи функции	17	0.088	45	17	0.088	45
3. Производствени дейности	13	0.071	36	0	0.000	0
4. Складови дейности	110	0.577	295	0	0.000	0
5. Територии с многофункционално предназначение	0	0.000	0	261	1.366	698
6. Рекреационни дейности, курортни и вилни зони	0	0.000	0	48	0.252	129
7. Озеленяване, паркове и градини	52	0.275	140	52	0.275	140
8. Спорт и атракции	10	0.054	28	23	0.120	61
9. Земеделски територии, в т.ч.:						
<i>9.1. обработваеми земи - ниви</i>	15409	80.636	41180	15311	80.121	40917
<i>9.2. обработваеми земи - трайни насаждения</i>	575	3.009	1537	229	1.198	612
<i>9.3. необработваеми земи</i>	1302	6.812	3479	908	4.751	2427
<i>9.4. територии за алтернативни земеделски дейности</i>	0	0.000	0	680	3.558	1817
10. Горски територии	0	0.000	0	0	0.000	0
11. Водни площи	293	1.534	784	293	1.534	784
12. Транспорт и комуникации	472	2.472	1263	453	2.371	1211
13. Техническа инфраструктура	22	0.116	59	27	0.141	72
ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ						
14. Защитени територии за опазване на културно-историческото наследство	0	0.000	0	0	0.000	0
15. Територии за възстановяване и рекултивация	3	0.016	8	3	0.016	8
16. Други нарушени територии	0	0.000	0	0	0.000	0
ДРУГИ ТЕРИТОРИИ						
17. Други урбанизирани територии	0	0.001	0	0	0.000	0
18. Животновъдни ферми и комплекси	26	0.136	70	0	0.000	0
19. Скали, пясъци, мочурища и дерета	11	0.058	30	11	0.058	30
20. Гробищни паркове	14	0.072	37	15	0.077	39
21. Територии със специално предназначение	9	0.049	25	9	0.049	25
22. ОБЩА ПЛОЩ	19110	100		19110	100	

Източник: Национален статистически институт

Населените места и другите урбанизирани територии са 5,09%. Водните площи заемат 1,53% от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 2,59%.

1.4. Почви и полезни изкопаеми

Почви

Почвената покривка е относително еднообразна и е представена от няколко групи почви:

- Около 30% от равнинната територия е заета от карбонатни черноземи.
- Стабилният равнинен терен е зает от излужени черноземи около 60%.
- Останалите 10% са ливадни почви.

И трите основни типа са сред най-плодородните, срещани в България.

Полезни изкопаеми

На територията на община Медковец не са разкрити находища на полезни изкопаеми с национално значение или такива, които да окажат влияние върху бъдещото развитие на общината. Възможен е добив на инертни материали – баластра и пясък от коритото на река Цибрица.

1.5. Климат

Община Медковец попада териториално в Западната част на Дунавската равнина, която притежава типичен умереноконтинентален климат. Върху формирането на този климат, освен характера на релефа и неговата надморска височина – 240 м., оказват влияние разположението на равнината в пояса на умерените географски ширини, въздействието на далечните и близки водни басейни и решаващата роля на въздушния пренос. Районът се характеризира с преобладаващо умерено-континентални климатични условия. Характерна е добре изразената валежна сянка, а средногодишните валежи са под 500л. на кв.м. Средните валежи за последните години по сезони са:

- пролет - 150 –200 л. на кв. м.;
- лято 175 л. на кв.м.;
- есен 125-150 л. на кв.м.;

- зима 100-125 на кв.м.

Режимът на валежите е с подчертан късен пролетен (юнски) максимум и зимен (февруарски) минимум и с изразена тенденция за балансиране на сезонните валежни суми. В Западната Дунавска равнина средногодишните валежни количества са значително по-малко от средногодишната валежна сума за цялата страна. Този факт се обяснява с преобладаването на Северозападния въздушен пренос и с постепенното намаляване на значително обеднелите на влага океански въздушни маси.

Сравнително висока е средната януарска температура (-1,6/3,20 градуса), а средната юлска е 23 градуса. Средната годишна температура за района е 9-10 градуса.

Валежите имат голяма роля в процесите на замърсяването и самоочистването на атмосферата. Снежната покривка се задържа от 50 до 80 дни през годината, а средната ѝ височина е 10-20см. Броят на засушаванията с продължителност 10 и над 10 дни за периода април-октомври е 4,5 – 5,0.

Режимът на ветрове в района е в границите от 1,2 до 2,2 м/сек по данни от станция Лом – най-близко стояща до общ. Медковец. Преобладаващите ветрове са северозападни с честота 27,8% и западните – 22,1% главно през пролетните и летни месеци и източно – през късните есенни и зимни месеци.

Таблица 3: Средна месечна и годишна скорост на вятъра

месеци	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Лом	1,8	1,9	2,3	2,2	1,8	1,9	1,8	1,6	1,3	1,3	1,3	1,2	1,6

Източник: ПИРО на община Медковец

Таблица 4: Честота на вятъра по посоки и тихо време в %

Посока	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	тихо
Честота	5,4	19,2	13,9	5,1	2,6	4,1	22,1	27,8	42,7

Източник: ПИРО на община Медковец

Оценката на температурния режим се базира на данни от наблюденията при с.Медковец, които са представени следващата таблица. Най-високи стойности на средните температури се наблюдават през месеците юли и август, а най-ниски през януари и февруари. Първият есенен мраз започва средно от 3.XI, последният пролетен мраз е обикновено до 12.IV. Средната продължителност на свободното от мраз време е 204 дни. Данните от температурната характеристика показват, че вероятността за поява на ледови явления към изследвания створ е ниска и непродължителна – около месец.

Таблица 5: Средна годишна и средно месечни температури в градуси Целзий

Месеци	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Температура	-2,4	-9,8	4,4	10,8	16,3	20,4	22,3	21	16,5	11,8	3,5	1,8	9,7

Източник: ПИРО на община Медковец

Средната годишна стойност на относителната влажност на въздуха е 74%. Средно месечната относителна влажност варира от 63% през август до 86% през декември, и е по-ниска от средногодишната за периода март-септември.

Таблица 6: Средно месечни и годишни данни за влажност на въздуха:

Месеци	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Относителна влажност	84	80	73	67	69	68	64	63	69	78	84	86	74
Дефицит на влажността	1,0	1,5	2,8	5,1	6,9	8,4	10,3	10,1	7,0	3,8	1,9	1,3	5,3

Източник: ПИРО на община Медковец

Средната годишна стойност на дефицита на влажността е 5,3μб. Средните месечни стойности на дефицита на влажност варират от 1,0μб за януари до 10,3μб за юли. Те са по-високи от средногодишните стойности в периода април-септември.

Високите линейно простиращите се географски бариери в Карпатите и Стара планина предизвикват значителна трансформация на нахлуващите откъм северозапад влажни океански въздушни маси и преминаващите през

студеното полугодие студени континентални въздушни маси, които определят коренно различен климатообразуващ ефект.

1.6. Води

През територията на община Медковец преминават реките Медковска бара, река Цибрица. Съгласно Плана за управление на речните басейни в Дунавски район, реките на територията на община Медковец са включени в поречието на реки, западно от река Огоста.

Подземните води на територията на община Медковец съществуват в алувиалните наслаги на речните тераси и наносните конуси. В четири от съставните села минават селски реки, които пълнят 10 микроязовира. Най-големият от тях е язовир "Расоха", намиращ се в с.Расово с големина 422 дка.

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж. В община Медковец данните показват слаба тенденция на намаляване на населението на община Медковец (с около 6,67% за последните 5 години) или с 249 души през 2021г. спрямо 2016г.

Таблица 7: Население в община Медковец 2016 – 2021г.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Всичко	3731	3622	3500	3413	3382	3272
Мъже	1845	1806	1745	1694	1695	1635
Жени	1886	1816	1755	1719	1687	1637

Източник: Национален статистически институт

През 2021г. в община Медковец живеят 3272 души, 50% от които мъже и 50% жени.

Таблица 8: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2019-2021г.

	2019			2020			2021		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	3413	1694	1719	3382	1695	1687	3272	1635	1637
Под трудоспособна¹	483	265	218	478	253	225	464	239	225
В трудоспособна²	1698	967	731	1728	994	734	1689	961	728
Над трудоспособна³	1232	462	770	1176	448	728	1119	435	684

Източник: Национален статистически институт

През 2021г. под трудоспособна възраст е 14% от населението на община Медковец. Възрастните над трудоспособна възраст са 1119 души или 34% от населението. Около 52% е делът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Населението на община Медковец застарява с относително по-бързи темпове спрямо средните за страната. Към 2020г. децата и младежите до 19г. са 17,91% от жителите на общината, а възрастните над 70 годишна възраст – 23,19%.

Таблица 9: Естествен прираст на населението на община Медковец 2014-2019г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016	37	18	19	104	57	47	-67	-39	-28
2017	28	18	10	112	57	55	-84	-39	-45
2018	25	14	11	107	61	46	-82	-47	-35
2019	37	19	18	107	58	49	-70	-39	-31
2020	30	16	14	100	41	59	-70	-25	-45
2021	30	13	17	132	66	66	-102	-53	-49

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението в общината е трайно отрицателен, средно по -79,2 души на година. Средногодишният брой на живородените деца в община Медковец за периода 2016-2021г. е 31. Средната смъртност за изследваните 6 години е 110 човека годишно.

Таблица 10: Заселени, изселени и механичен прираст в община Медковец 2014-2019г.

¹ Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

² В трудоспособна възраст - жени от 16 до 61 години и 2 месеца и мъже от 16 до 64 години и 1 месец за 2018 г.

³ Над трудоспособна възраст - тези граници са до навършването на 61 години и 2 месеца за жените и 64 години и 1 месеца за мъжете.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016	107	48	59	134	61	73	-27	-13	-14
2017	141	65	76	166	65	101	-25	0	-25
2018	73	35	38	113	49	64	-40	-14	-26
2019	121	54	67	138	66	72	-17	-12	-5
2020	137	73	64	98	47	51	39	26	13
2021	101	40	61	109	47	62	-8	-7	-1

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението е отрицателен, като за 2021г. е минус 8 души. Средногодишно населението на община Медковец за периода 2016-2021г. намалява от миграция с около 13 човека, което също оказва негативно влияние върху демографските процеси. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2021г. е намаляло със 110 души само за една година.

Таблица 11: Население по населени места в община Медковец 2019-2021г.

Община / населено място	2019	2020	2021
Община Медковец	3601	3556	3448
с. Аспарухово	467	466	456
с. Медковец	1713	1687	1640
с. Пишурка	62	61	57
с. Расово	1079	1070	1039
с. Сливовик	280	272	256

Източник: : Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Населението по населени места в общината намалява и не е равномерно разпределено по територията. Около 47,5% от населението живее в административния център – с.Медковец.

Община Медковец не е засегната от процесите на силна урбанизация, характерни за повечето райони на страната. Въпреки, че населението не е равномерно разпределено по общинската територия, то е сравнително балансирано между селата. Това обуславя необходимостта от прилагане на интегриран подход и стимулиране развитието, както на административния център, така и на малките населени места в общината.

Таблица 12: Население по постоянен и настоящ адрес в община Медковец 2016г. и 2021г.

Постоянен адрес		Настоящ адрес	
2016 г.	2021 г.	2016 г.	2021 г.
3826	3448	4009	3647

Източник: Национална база данни „Население“ - <http://www.grao.bg>

По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Медковец по постоянен адрес намалява с около 9,9% през 2021 спрямо 2016г. и към 31.12.2021г. е 3448 души по постоянен адрес. Населението по настоящ адрес за анализирания период също намалява с 9% и към 31.12.2021г. е 3647 души.

Тенденциите, като намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават в повечето общини на област Монтана и СЗР и са симптоматични за страната като цяло, но в община Медковец са особено силно изразени. В по-голяма степен продължават да се наблюдават и задълбочават тенденции свързани с интензивна външна миграция.

Като цяло, текущата демографска картина и перспективите за нейното развитие в средносрочен и дългосрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) демографският фактор ще подпомага възможността на икономическата система да генерира устойчив растеж и ще поддържа ефективността на икономическата политика, насочена към осигуряването на предпоставки за такъв в бъдеще.

Политиката за недопускане на демографска криза в района трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи, като по този начин задържат и привличат млади хора за живот и работа в общината.

Пазарът на труда в община Медковец е негативно повлиян от демографските процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните им въздействия в средносрочен период. Трайните тенденции на демографски неравновесия между раждаемост и смъртност се допълват от емиграционни вълни, най-вече на млади хора в трудоспособна възраст, което се оказва негативно за местния пазар на труда. Важни за настоящето и още по-важни за бъдещето са възпроизводството на населението и на работната сила. Демографското възпроизводство е важно за наличието на човешки

ресурси за развитие на икономиката. Структурите на населението по възраст и пол предопределят раждаемостта, но и работната сила и нейната производителност на пазара на труда.

Формирането на работната сила е процес, осъществяващ се извън пазара на труда и в този смисъл неговите количествени параметри са предопределени от демографските процеси и най-вече от процесите на раждаемост, смъртност, естествен прираст на населението и емиграционните му движения. Намаляването на работната сила е фактор силно ограничаващ икономическия растеж на община Медковец. Друг такъв фактор е ниската икономическа активност на населението в трудоспособна възраст.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка и на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на подотраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големи градове у нас или в чужбина. Пазарът на труда изпитва остър недостиг на квалифицирани кадри, а в същото време безработицата сред лицата без образование и квалификация остава сравнително висока.

Таблица 13: Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица 2015 - юли 2020г.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Средно годишен брой регистрирани лица	513	434	347	366	359	317
Средно годишно равнище на безработица в %	28,58%	24,65%	20,13%	21,55%	20,78%	18,77%

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Медковец

Коефициентът на безработица представлява относителният дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила). Равнището на безработица в община Медковец намалява значително - с 9,81 пункта през периода 2015-2020г. Средногодишният брой на регистрираните безработни лица към 2020г. е 317 (с 61,7% по-малко спрямо 2015г.).

Равнището на безработица през 2020г. достига едни от най-ниските си нива за последните 10 години – 18,77%. Въпреки това остава по-високо от средните стойности за област Монтана (17,1%) и за страната (5,3%).

Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, е процес, който поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал на работната сила, от една страна чрез учене през целия живот и, от друга, чрез активно стареене на лицата, които продължават да се трудят и в напреднала възраст.

Въпреки предприетите мерки и програми за насърчаване на заетостта през последните години, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола и преимущество на безработните със средно, начално и по-ниско образование.

Отсъствието на възможности, стимули и ефективни механизми за повишаване на квалификацията на възрастното и нискообразовано население ограничава растежа на производителността и намалява шансовете за получаване на желаните от пазара трудови умения. Нискоефективното предлагане на възможности за учене през целия живот (УЦЖ) също е съществена пречка пред икономическия растеж, тъй като намалява способността на заетите да се прехвърлят при работодатели, сектори и райони с по-висока добавена стойност и не позволява на безработните и

икономически неактивните нискоквалифицирани работници да бъдат интегрирани отново на пазара на труда.

Налице е необходимост от предоставяне на адекватни стимули и достатъчна свобода и гъвкавост на доставчиците на обучение за адресиране на незадоволените нужди на пазара на труда. Особено належащо е преодоляването на ниското ниво на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси в общината, което пречат широко използване на ИКТ и базираните на тях услуги и постигането на цифров растеж.

Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението продължава да намалява и застарява. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В малките населени места няма капиталовложения и почти липсват форми на индустрия. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което отправя допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда.

2.2. Икономически показатели

Община Медковец е от V-ти функционален тип. Малка по площ и по население, тя е силно зависима в своето икономическо развитие от географското си положение – преди всичко от близостта до гр. Монтана, пътищата от [Републиканската пътна мрежа на България](#), които преминават частично през общината, от фериботните комплекси Видин и Оряхово на р. Дунав. Общината се намира в Северозападния район за планиране, който е значително изостанал в икономическо отношение спрямо останалите райони в страната и в ЕС и е с най-нисък принос към националния БВП. Това са част от външните причини, които обуславят състоянието на икономиката в общината.

Икономиката на община Медковец има подчертано аграрен характер. Структуроопределящ отрасъл за икономиката е селското стопанство, тъй като общината притежава благоприятни природо-климатични условия за отглеждането на зърнено-фуражни и маслодайни култури, зеленчуци и

плодове, а едновременно с това площта на земеделската територия в общината е голяма.

Преработващата промишленост е слабо застъпена, като в общината функционират само няколко фирми от този отрасъл.

Най-много фирми развиват дейност в сектора на селското стопанство (51,3%), следват ги предприятията в сферата на търговията и услугите (33,3%). В сектора на здравеопазването и социалните дейности развиват своята дейност 3 предприятия.

2.3. Промисленост

Преобладаващият характер на общините в Северозападния район е предимно аграрно-земеделски. Малка част са с предимно промишлен или посветен на услугите. Това се отнася и за община Медковец.

Промислеността преди години е заемала значителен дял в общинската икономика. Водещо значение в промишления сектор е имал завода за производство на части за военната промишленост. Тогава работещите в завода са наброявали около 400 души, с тенденция за разширяване на производствата и осигуряване на допълнителни работни места. За съжаление след приватизацията му, обема на производството драстично намалява, фирмата-правоприемник - АД "Метикар", акционерно дружество с 90% частно участие и 10% държавно, променя предмета на дейност и понастоящем предприятието работи с минимален състав.

Шивашкото производство, което е осигурявало заетост на около 150 жени вече не съществува на територията на общината. Работата за този вид производство се е осигурявала от фирми със седалища в гр.Лом. След реструктурирането на този отрасъл всички шивашки фирми организираха производството си само на територията на гр.Лом, поради което материалната база за шивашкото производство в Община Медковец бе реконструирана и пригодена за други дейности – общински пазар.

На територията на общината има потенциал за развитие на хранително-вкусовата промишленост, тъй като общината е разположена

изцяло в селски район и има възможности за развитие на земеделското производство. Наличието на подходящи почвено-климатични условия, достатъчно суровини, работна ръка и отсъствието на индустриални замърсители позволява развитие на екологосъобразно селско стопанство, което да осигурява суровини за преработени екологични храни от растителен и от животински произход.

Развитието на селското стопанство през следващия планов период 2021-2027г. като структуроопределящ отрасъл в общината би могло да осигурява продукцията като суровина за преработващите отрасли:

- мелничарски;
- хлебопроизводство;
- масло добивен;
- млекопреработвателен;
- месопреработвателен;
- консервен.

Значителната трудоемкост на тези отрасли би довела до създаване на нови работни места и формиране на добавена стойност, с която да се постигне значителна ефективност и възможност за реинвестиции.

2.4. Селско стопанство

Селското стопанство е важен източник на доходи и заетост и ще играе важна роля за развитието на района и в бъдеще. През плановия период 2014 - 2020г. селското стопанство беше основният източник на доходи на голяма част от жителите на общината. За община Медковец отрасълът е структуроопределящ за икономиката, като предпоставките за неговото развитие са природните дадености, с които разполага общината, почвено-климатичните условия, човешките ресурси, традициите. Също така следва да се има предвид, че на територията на Северозападния район за планиране се разчита основно на селското стопанство, като един от основните фактори за развитието на икономиката.

Земеделието е застъпено във всички населени места на общината, и е основен отрасъл в селата, независимо от високия риск и ниската рентабилност. Обработваемата земя на човек от населението в общината е в много по-голям размер, в сравнение със средната за област Монтана и Северозападен район за планиране.

През плановия период 2014 – 2020г. е налице известно намаляване на площта на обработваемата земеделска земя, като през 2020г. тя е 153 722 дка, което е със 7,4% по-малко в сравнение с 2014г. (166 051 дка).

Таблица 14: Обработваема земеделска земя в община Медковец

Година	Обработваема земеделска земя (дка)
2017	153 993,0
2018	153 993,0
2019	153 993,0
2020	153 722,0

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Медковец

Видът на ползвателите по регистрация по Наредба № 3⁴ и ползваните площи в дка през 2016г. и 2020г. е показан в Таблица 15.

Таблица 15: Вид на ползвателите и ползвани площи в дка през 2016г. и 2020г.⁵

Вид на ползвателите	Ползвани площи в дка през 2016 г.	%	Ползвани площи в дка през 2020 г.	%
Кооперации	201,0	0,2	160,0	0,2
ЕТ, ЕООД, ООД, АД, ЕАД	46 960,0	48,5	53 000,0	50,4

⁴ Наредба № 3/29.01. 1999 г. на Министъра на земеделието, горите и аграрната реформа за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (загл. изм. - ДВ, бр. 31 от 2015 г., в сила от 28.04.2015 г.), посл. изм. и доп. ДВ. бр.11 от 9 Февруари 2021г.

⁵ Данните са на база площи на регистрирани земеделски стопани по Наредба 3/1999 г. за съответните години

Физически лица	49 737,0	51,3	51 889,0	49,4
Общо:	96 898,0	100	105 049,0	100

Източник: ОБС"Земеделие" – Медковец

Растениевъдството в община Медковец е приоритетно направление, като се отглеждат основно зърнено-житни и технически култури: пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и рапица.

Таблица 16: Растениевъдство в община Медковец през периода 2017 – 2020г.

Култура	2017г.		2018г.		2019г.		2020г.	
	засети площи (дка)	среден добив кг/дка	засети площи (дка)	среден добив кг/дка	засети площи (дка)	среден добив кг/дка	засети площи (дка)	среден добив кг/дка
Зърнено-житни култури								
пшеница	37 154	529	55 693	465	45 800	560	60 365	563
ечемик	2 710	496	4450	438	1 937	466	1 407	529
тритикале	200	550	200	360	0		0	0
царевица	10 682	392	12 996	800	20 135	529	20 156	705
овес	204	319	327	275	440	209	0	0
Технически култури								
маслодаен слънчоглед	46 116	231	43 155	249	56 277	249	42 286	267
соя	8 070	100	512	313	480	130	0	0
рапица	4 730	330	1 604	263	1 490	пропаднали площи	2 150	156
Зеленчукови култури								
домати	10	950	10	200	10	600	12	800
картофи	20	750	30	900	50	600	32	3 000
фасул	48	110	0	0	0	0	0	0
Трайни насаждения								
ябълки	50	380	50	400	50	195	55	600
праскови	2	900	2	500	2	300	2	250
сливи	34	529	34	147	39	300	39	318
вишни	312	400	312	350	247	283	152	460
лозя винени	0	0	0	0	198	0	198	0

Източник: ОБС"Земеделие" – Медковец

В структурата на обработваемата земеделска земя най-голям е делът на зърнените култури, който през последните стопански години е нараствал от

33,1% през 2017г, на 47,8% през 2018г., на 44,4% през 2019г. и на 53,3% през 2020г.

Площите, засети с пшеница през 2020 година възлизат на 60 365 дка, което представлява 39,3% от общата обработваема площ и около 1,6 пъти повече, в сравнение с площите, засети със същата култура през 2017г. Традиционно в община Медковец делът на ечемика е малък в сравнение с останалите зърнени култури и през 2020г. той заема около 0,9% от обработваемата земя. Производството на царевица за зърно през последните години бележи висок ръст на увеличение и през 2020 година достигна 20 156 декара, което е почти двойно повече, в сравнение с 2017 година. Площите, засети с царевица през 2020г. представляват 13,1% от обработваемата земя, като е налице и почти двойно увеличение на средния добив на декар от тази култура, в сравнение със 2017 година.

За ечемика, пшеницата и царевицата през 2020г. се наблюдава нарастване на средните добиви от декар.

През 2020г. не са засявани площи с овес.

Техническите култури заемат относително голям дял от общото земеделско производство в общината – 28,9% през 2020г. Техническите култури са представени главно от маслодаен слънчоглед, който през 2020г. е бил разположен върху 42 286 дка и маслодайна рапица – 2 150 дка. Интересът в общината към маслодайните култури и царевицата през последните години се засилва и поради факта, че те станаха суровина и за производството на био-горива. При слънчогледа, както и при царевицата, през последните години е регистрирано и постоянно увеличение на добивите от декар.

Площите със соя от 8 070 дка през 2017г. са намалели на 480 дка през 2019г., а през 2020г. не са засявани площи с тази култура.

Овощарството в общината не е достатъчно развито, макар че почвено-климатичните условия са подходящи за отглеждане на овощни насаждения. През 2019г. са засадени нови площи лозя винени - 198 дка. Делът на трайните насаждения в общината е сравнително нисък. През 2020г. те са заемали 0,3% от обработваемата земя.

Средните добиви през 2020г. от зърнено-житните и техническите култури, са както следва:

- от пшеница - 563 кг/дка;
- от ечемик – 529 кг/дка;
- от царевица - 705 кг/дка;
- от слънчоглед 267 кг/дка;
- от рапица 156 кг/дка.

През 2020г. средните добиви от ечемик, пшеница, царевица и слънчоглед са по-високи спрямо средните добиви от същите култури през 2019г., както и спрямо всички предходни години, с изключение на добивите от царевица, които през 2018г. са били 800 кг от декар. Средните добиви на декар от площите, засети с овес, са намалявали през периода 2017 – 2019г, като през 2020г. не са засявани площи с тази култура.

В земеделските стопанства е висок делът на семейната работна ръка. Основни пречки за развитието на модерен и ефективен аграрен сектор в общината са разпокъсаността на земята, ограничените икономически ресурси на земеделските стопани за модерно земеделие, полупазарния тип на стопанствата, възрастовата структура на заетите лица, загубата на пазарни позиции.

Решение на проблема трябва да се търси в развитието на нови, перспективни приоритетни направления в селското стопанство и участие в национални и европейски програми и проекти за подпомагане и модернизация на земеделието в страната, в региона и в общината.

Животновъдството е важен подотрасъл в селското стопанство на община Медковец, но заема сравнително нисък дял от общото селскостопанско производство.

Структурните изменения в животновъдството и свиването на този сектор са свързани основно с трудности при осигуряване на храна за животните. Въпреки че в стопанствата се отглеждат фуражни култури, средните добиви са сравнително ниски, липсва напояване и високопроизводителна техника.

Ветеринарното обслужване в общината се осъществява от регистрирани ветеринарни лекари от град Лом.

Животновъдството в община Медковец е представено предимно от говедовъдство, овцевъдство и козевъдство.

Таблица 17: Брой отглеждани животни в община Медковец по видове 2016-2020г.

Вид животни	2016	2017	2018	2019	2020
Говеда, в т.ч.	900	924	846	820	808
Крави	660	656	621	575	564
Телета	240	268	225	245	244
Овце	1286	1340	1330	1330	1200
Кози	203	203	203	146	170
Свине	0	0	0	0	10
Коне	172	69	69	50	50
Магарета	40	26	26	15	15
Биволи	14	3	1	1	5
Зайци	1056	410	398	300	300
Шаранови стопанства	5	5	5	5	5
Пчелини	32	25	23	28	21
Пчелни семейства	1622	1541	1524	1560	1560

Източник: ОБС"Земеделие" – Медковец

През периода 2016 – 2020г. броят на отглежданите животни от всички посочени видове е намалял, което е тревожна тенденция за икономиката на общината. Няма обаче точна статистика за отглежданите в частните стопанства птици и някои други видове домашни животни, предназначени за задоволяване нуждите на стопаните и техните семейства.

Таблица 18: Брой регистрирани ферми и лични стопанства с отглеждани в тях животни в община Медковец през 2019г. и 2020г.

Вид	Регистрирани ферми и лични стопанства на територията на Община Медковец	Брой животни
2019 г.		
Биволи от 6 до 24 месеца, неавтохтонни	0	0

Биволи над 24 месеца, неавтохонни	1	1
Говеда за месо от 6 до 24 месеца, неавтохонни	0	0
Говеда за мляко от 6 до 24 месеца, неавтохонни	16	245
Говеда за месо над 24 месеца, неавтохонни	0	0
Говеда за мляко над 24 месеца, неавтохонни	16	575
Коне над 6 месеца, неавтохонни	47	50
.....		
2020 г.		
Биволи от 6 до 24 месеца, неавтохонни	1	5
Биволи над 24 месеца, неавтохонни	0	0
Говеда за месо от 6 до 24 месеца, неавтохонни	0	0
Говеда за мляко от 6 до 24 месеца, неавтохонни	22	244
Говеда за месо над 24 месеца, неавтохонни	0	0
Говеда за мляко над 24 месеца, неавтохонни	22	564
Коне над 6 месеца, неавтохонни	47	50
ДПЖ – овце, автохонни	1	24

Източник: ОБС"Земеделие" – Медковец

От сравненията, които могат да се направят от данните в Таблица 18 между броя на животните през 2020г и през 2019г, е видно, че през 2020г. в общината се отглеждат 5 бр. биволи до 24 месеца, което е обнадеждаващо за възобновяване на този подотрасъл в животновъдството, за който съществуват добри климатични условия и че сравнително се е запазил броят на говедата.

Разпределението на отглежданите в община Медковец животни, регистрирани по чл.37м, ал.3 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, през 2020г. по населени места на общината, е следното:

Табл. 19: Брой отглеждани животни по населени места в община Медковец през 2020г.

Населени места	Отглеждани животни									
	Бивол и неав- тохтон -ни 6-24 месеца	Биво- ли неавт охонн и над 24 месе- ца	Говеда не- автохонни 6-24 месе ца		Говеда не- автохонни над 24 месе ца		Кози неав- тохто н ни над 12 месеца	Овце неавт о хтон- ни над 12 месеца	Коне неавт о хтон- ни над 6 месеца	Общ брой живо- т- ни по насел е ни мес- та
			За мес о	За мля- ко	За мес о	За мля- ко				
с. Медковец	0	0	0	99	0	138	24	496	17	774
с. Аспарухово	0	0	0	0	0	5	35	349	5	394

с. Пишурка	0	0	0	32	0	54	9	11	2	108
с. Расово	0	0	0	66	0	126	35	130	18	375
с. Сливовик	5	0	0	47	0	241	67	214	8	577
Обща сума:	5	0	0	244	0	564	170	1200	50	2228

Източник: Интегрирана информационна система на Българска агенция по безопасност на храните

През последната година се забелязва определен интерес към биволовството, като перспективен отрасъл за развитието на животновъдството в общината.

Говедовъдството се осъществява в частни ферми, които не са достигнали водещите европейски стандарти. В тях все още липсват високо образовани специалисти, които да поставят говедовъдството на научни основи.

При овцевъдството и козевъдството се забелязва тенденция на намаляване броя на дребните животновъди, отглеждащи до 10 овце и кози и увеличаване на стопанствата, отглеждащи повече животни.

Свиневъдството като подотрасъл в общината бележи упадък и е много слабо развито към настоящия момент. Във връзка с влошената епизоотична обстановка в страната, породена от разпространението на заболяването Африканска чума по свинете и с оглед необходимостта от ранна превенция и/или ликвидиране на последствията от болестта, през предходните години голяма част от собствениците на домашни прасета на територията на общината бяха принудени да ги умъртвят. Обнадеждаващ факт е, че през 2020г. започна възстановяването и на този подотрасъл от животновъдството, основно за лични нужди на стопаните.

По-голяма част от птицевъдството се осъществява в личните стопанства.

Производството на мед е благоприятствано от богатото видово разнообразие на растителност, релефа и климатичните условия. Голяма част от пчеларите са ориентирани към производството на биологично чисти продукти. Друга положителна тенденция е, че все повече млади хора се ориентират към практикуване на пчеларството. През 2020г. броят на регистрираните пчелини на територията възлиза на 21бр., а пчелните семейства в тях са 1560 бр.

Таблица 20: Брой пчелини и пчелни семейства по населени места в община Медковец през 2020 година

Населено място	Брой пчелини	Брой пчелни семейства
с. Медковец	5	390
с. Аспарухово	5	320
с. Пишурка	3	210
с. Расово	4	310
с. Сливовик	4	330
Обща сума:	21	1560

Източник: ОБС "Земеделие" – Медковец

2.5. Горско стопанство

Ниската лесистост на територията на общината е основният фактор за липсата на обособен горски фонд. Горската растителност се среща рядко на малки масиви, които са включени в селскостопанския фонд.

В него на отделни места се срещат разпокъсани малки площи с горска растителност, представена основно от широколистни дървесни видове – дъб, благун, габър, бряст, ясен, акация, върба, липа, топола и др. Горската растителност има главно климатична и хидроложка роля и за това една от важните задачи е нейното запазване и преодоляването на негативните последици от безразборното ѝ изсичане, както в миналото, така и в наши дни.

Територията на общината е включена в обхвата Държавно горско стопанство (ДГС) – Лом.

От обработваемата земеделска земя около 3,2% е в обхвата на горски територии.

2.6. Инфраструктура

Транспортна инфраструктура

В община Медковец транспортните връзки се осъществяват със сухопътен транспорт. Основните връзки на транспортната инфраструктура през територията на община Медковец са:

- Лом-София – II класен път – 7 км.
- Славотин –Сливовик-Медковец-Расово – III класен път – 20 км.
- Расово – Аспарухово – Сталийска махала - III класен път – 8 км.
- Ж.п. линията София – Видин.

Пътна инфраструктура.

През територията на общината не преминават пътища с национално значение. Най-високият клас път, който обслужва община Медковец, е с регионално значение: - второкласният път II-81 Лом - Монтана - София, свързващ Пристанище Лом с областния център Монтана и столицата, пресичайки международния път Е-79. Това е вторият по значимост път за обслужване на областта и най-важната транспортна артерия за общините от северната ѝ част. Пътят не минава през общинския център Медковец, а през с.Пишурка и с.Расово в североизточната част на общината, като само 7 км от него попадат на територията ѝ. Общинският център получава транспортно обслужване от прекласиран бивш четвъртокласен, сега - Третокласен път 81057 (о.п. Монтана - Лом) - Расово - Медковец - Сливовик - Славотин, който обслужва всичките населени места от общината /4 броя/, освен с.Пишурка. Пътят има връзка с третокласния III-112 през община Монтана до областния център Монтана, но достъпът не е удобен.

Общината няма пряка пътна връзка със съседните общини Якимово и Брусарци. В момента се изгражда първия етап от IV класен път Брусарци – Медковец – Долно Церовене. Неговото изграждане е започнато през 1995г. и поради липса на средства до момента не е завършен. Такъв път предстои да се изгради между селата Расово и Якимово, което ще даде възможност за пряка връзка между общините Медковец-Якимово-Вълчедръм.

Състоянието на пътната мрежа като цяло не е добро. Асфалтовата настилка на много места е разбита, няма оформен напречен и надлъжен

наклон за оттичане на водите. На някои места има пропадане на пътната настилка.

С ОУП се предвижда се изграждането на два нови общински пътя. Единият е от с.Комошица до път II-81 (връзка със с.Расово), другият е с.Медковец - с.Долно Церовене (връзка с път II-81).

Общинската пътна мрежа включва и предвидения западен обход на с.Медковец, който осъществява директна връзка между път IV-11209, ж.п.гара Медковец и път III-8105. С осъществяването на този обход ще се създаде възможност за провеждане на товарното движение извън жилищната зона на Общината.

Само 5% от третокласната пътна мрежа в областта преминава през територията на община Медковец. Като се има предвид, че това е преобладаващата пътна мрежа в област Монтана, както и периферното преминаване на второкласния път през общинска територия, изградеността на републиканската пътна мрежа в община Медковец е много ограничена. Общината няма пряка връзка с областния център.

На територията на Общината има изградена улична мрежа – 136.15 км., в т.ч.:

- с.Медковец - 54.7 км.
- с.Расово - 35.0 км.
- с.Сливовик - 22.45 км.
- с.Аспарухово - 18.0 км.
- с.Пишурка - 6.0 км.

За съжаление, само 45 км. от улиците са с асфалтово покритие, което не е в добро състояние и се нуждае от ремонт.

Тревожното състояние на общинската пътна мрежа, заедно с ограничените финансови средства на общината за текущо поддържане, са сериозна пречка пред бъдещото развитие на общината.

Железопътна инфраструктура

Община Медковец има предимството да се обслужва от една от основните за Северозападен район за планиране и единствена за област Монтана жп-линия: **VII главна жп-линия Видин-Бойчиновци-Мездра/София**. Линията е единична, но напълно електрифицирана и е включена в Европейското споразумение за най-важните линии за международни комбинирани превози (AGTC). Жп-29 - линията е вторият съставен елемент на Трансевропейския транспортен коридор ЕТК №4.

Големите криви и наклони по трасето на главната железопътна линия ограничават движението до максимална скорост 70 км/ч. Поради тази причина се предвижда проектиране и строителство на скоростна жп-линия по направление Видин - Монтана - София, която да осигури функционирането на ЕТК №4 в съответствие с европейските изисквания за сигурност и качество на транспортните услуги. Община Медковец се обслужва посредством жп-гара Медковец.

Наличието на тази жп-линия, свързваща общинския център със съседните общини Брусарци и Якимово, в известна степен компенсира отсъствието на път от републиканската пътна мрежа в това направление. В настоящия момент, обаче, незадоволителното състояние на жп-гарите, ниските скорости на движение на влаковете и лошото състояние на подвижния състав са главна причина за отлива на пътниците от железопътния транспорт. В този контекст е важно той да се стимулира и да бъде по-атрактивен с цел опазване на природната среда и ограничаване на замърсяванията от автомобилния транспорт.

Независимо от сегашното състояние на жп транспорта, той се явява важен фактор за развитие на общинската икономика и следва да се използва по-интензивно. Община Медковец се обслужва посредством жп-гара Медковец. В района на ЖП гарата има изграден зърнен силос, който в момента не се използва.

Транспортното обслужване на населението на общината се осъществява от автобусни фирми от Лом, Монтана и София и с лични автомобили. Всички

населени места са свързани с автобусни линии. Превозвачите са частни фирми. Населените места не разполагат с автогари, а със спирки за автобус.

Материалната база, с която разполагат лицензираните транспортни фирми, които обслужват отделните линии и транспортни схеми, в голямата си част не отговаря на съвременните изисквания за енергийна ефективност.

Тенденцията, която се наблюдава в общината е намаляване на пътничко-потока в обществения транспорт. Поради тази причина е необходимо да се предприемат мерки, свързани с модернизация и реконструкция на общинската пътна мрежа, подобряване на материалната база на превозвачите, гъвкавост на транспортните схеми, подобряване на състоянието на съществуващите автобусни спирки, и др.

На територията на общината има три бензиностанции – в Медковец , с. Сливовик и с. Расово.

Водоснабдителна и канализационна мрежа

На територията на общината се намират пет населени места, които имат добре изградена външна и вътрешна водоснабдителна система и частично изградена канализационна система.

Всички населени места на територията на община Медковец са снабдени с водопроводи. Водоснабдяването на всички населени места е помпажно и се осъществява чрез система от подземни водоизточници, помпени станции, външни довеждащи водопроводи, напорни кули, резервоари на вход на водоснабдителните системи и вътрешна водопроводна мрежа. Всички водоизточници, които се използват за водоснабдяване имат разрешителни за водоползване. Водоизточниците са в добро състояние, не се нуждаят от реконструкция.

Няма изградени пречиствателни станции за питейни води. Добиваната вода е с добри показатели и се прилага хлориране с газ хлор и белина с дозаторни помпи или по капков метод в помпените станции или директно в резервоарите. Качествата на подаваната вода отговарят на изискванията на стандарта „Вода за пиене“.

Водоснабдяването на с.Медковец и с.Сливовик се осъществява от водоснабдителна система „Сливовик“. За с.Медковец се подават водни количества и от водоснабдителна система „Багачина“ чрез ПС„Багачина-2 подеи“. Водоснабдяването на с.Аспарухово, с.Расово и с.Пишурка се осъществява от водоснабдителна система „Багачина“.

Степента на водоснабденост на жителите в населените места на общината е 100%. В с.Медковец и с.Сливовик има сезонен недостиг на вода през летните месеци.

Водоснабдителната мрежа в някой от населените места е силно амортизирана, морално и физически остаряла, изградена предимно от етернитови тръби и частично от стоманени тръби, което води до чести аварии, големи загуби на питейна вода и до влошаване на хигиенните й качества. Реализираните загуби във водоснабдителната система на Община Медковец са от порядъка на 58% от общото подавано водно количество.

Водопроводната мрежа се поддържа и ремонтира от „В и К“ град Монтана.

Към настоящия момент на територията на община Медковец има изградена канализационна мрежа само в с.Расово, заедно с ПСОВ. Има издадено Разрешение от БДДР - Плевен за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води р.Медковска бара №13110148/24.03.2014г., продължено с Решение №2991/08.06.2020г. Капацитетът на канализацията е разчетен за 100% от домакинствата, но реално ползващи канализацията са 149 абоната, включително – обществени обекти . Канализацията е предадена за експлоатация на „В и К“ ООД гр.Монтана.

За с.Медковец има изготвен проект за „Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ и доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна мрежа с.Медковец“.

Има изградено частично отводняване за кв.„Жеравица“, с.Медковец, неподадена за експлоатация на „В и К“ ООД гр.Монтана.

Повсеместно заустването на битово-отпадъчните води става в локални септични или изгребни ями. В проекта на ОУП са дадени примерни места за разполагане на ПСОВ, които биха се изградили в бъдеще.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

Състоянието на качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез анализ на получените от пунктовете за мониторинг данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите да КАВ, установени с нормативни актове. Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.18 от 02.03.2021г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи КАВ в приземния слой са: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици,

бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглерод.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух“.

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана са разположени два стационарни пункта за имисионен контрол, включени в Националната система за екологичен мониторинг, съответно в община Монтана - пункт „РИОСВ – Монтана“ с ръчно пробонабиране и в община Видин - автоматична измервателна станция (АИС) – Видин. Във всеки от двата пункта се извършва мониторинг на ФПЧ 10.

По данни от годишните доклади на РИОСВ-Монтана за състоянието на АВ в района се установява, че през зимния период, при определени метеорологични условия, се натрупват замърсители в приземния слой от ФПЧ 10, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид до границите на пределно допустимите норми, вследствие на интензивното използване на твърди горива за отопление в битовия сектор. През летните месеци замърсяванията са главно от прах и летливи органични съединения (ЛОС), метан, амоняк, съпроводени с неприятни миризми, породени от състоянието на инфраструктурата (липса на канализации и неподдържани пътни артерии) отглеждане на различни видове животни в нерегламентирани количества, вътре в населените места, както и използването на естествени торове в интензивно развитите селскостопански райони.

В общината няма източници на емисии в атмосферния въздух, подлежащи на докладване с инвентаризационни карти.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) Община Медковец попада в „райони, в които нивата на един или няколко замърсителя не превишават долните оценъчни прагове.“

Постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата на община Медковец се формира от: битово и административно отопление, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (депа, кариери, сметища, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Прахообразните и газообразните завърсители на атмосферния въздух в населените места са с по-високи стойности през есенно - зимния (отоплителния сезон), когато се използват предимно твърди горива в битовия сектор.

Основните замърсяващи вещества са: прах, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород и оловни аерозоли. При изгарянето на горивата в битовия сектор се отделят емисии от въглероден оксид, серен диоксид, полиароматни въглеводороди, диоксини, фурани и прах. Наднормени стойности от тези вещества не са регистрирани.

- Точкови източници

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масовия поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са димоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателни устройства на производствени вентилации и аспирации и др. Потенциални точкови източници на територията на община Медковец се явяват отоплителните инсталации на административните сгради, училища и други по-малки точкови източници.

На този етап промишлените източници на замърсяване са незначителни. Данните от собствените измервания на предприятията показват, че изчислените концентрации на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са по-ниски от ПДК или много близки до наложените от нормативната уредба.

- Площни източници

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници се разглеждат комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията.

- Линейни източници

Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

- Неорганизирани източници

Създаването на нерегламентирани сметища за отпадъци са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH₄).

Община Медковец се характеризира с нисък потенциал на замърсяване - няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

В общината няма производствени замърсители, които директно да емитират в атмосферата вредни газове (SO_x, NO_x, тежки метали, прахови частици и др.), освен автомобилния транспорт. Необходимо е да се отбележи праховото замърсяване през летния сезон (засушаване от естествен характер), предизвикано от лошото качество на пътната настилка. През зимния отоплителен сезон замърсяването на въздуха е основно от бита, за отопление на жилища и административни сгради, транспорта. През топлата част на годината източници на замърсяване са транспорта (замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид, бензо(а)пирен, НМЛОС и азотни оксиди), неподдържаната пътна и прилежаща инфраструктура (ФПЧ10), строителни обекти или при възникване на пожари.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално – техническа база за поддържането им.

Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

В общината няма регистрирани:

- големи горивни инсталации (ГГИ) по смисъла на Директива 2001/80/ЕС;
- големи неподвижни източници (ГНИ), емисиите от които подлежат на ежегоден отчет чрез инвентаризационни карти;
- обекти с разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове (по Директива 2003/87/ЕС);
- обекти с издадени комплексни разрешителни по чл.117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която в известна степен гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в община Медковец.

В общината не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра.

ИЗВОДИ:

- Община Медковец се характеризира с добро качество на атмосферния въздух, не са налични съществени промишлени източници на вредни емисии във въздуха.
- Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Желателно е да се търсят и използват нови

енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които се характеризират с високо съдържание на сяра.

➤ За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

3.2. Води

Водите в България се управляват на национално и басейново ниво, съгласно чл.9 от Закона за водите. Област Монтана и в частност община Медковец е в териториалния обхват на управление на водите на Басейнова дирекция „Дунавски район“ – Плевен (БДДР).

РИОСВ – Монтана няма компетентност и не участва в провеждане на мониторинг на повърхностни и подземни води. Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води. Басейнова дирекция издава разрешителни за водомземане и разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностен воден обект на основание чл.44 и чл.46 от Закона за водите.

Контролът на повърхностните водни обекти (реки, езера и язовири) и по точно разрешителните за водовземане се осъществява от експерти на БДДР – гр.Плевен.

Повърхностни води

При управлението на водите и анализа на антропогенното въздействие и определяне състоянието на водите, се ползва приета класификационна система регламентирана с Наредба Н-4/14.09.2012г. за характеризиране на

качеството на водите, съгласно Рамковата Директива на водите, определяща ограничения с цел, спиране на влошаването на състоянието на водите и защитаващи ги от замърсяване. Състоянието на повърхностните води основно е общ израз за състоянието на повърхностния воден обект, определена от неговото екологично състояние и от неговото химично състояние и водните количества. Качеството на водите най-често се определя от химичното състояние и е основната характеристика за общото състояние. Най-основна оценката за състоянието на водния обект се определя по физикохимичните показатели – разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, орто-фосфати, общ фосфор, общ азот, амониев, нитритен и нитратен азот и биохимична потребност от кислород измерена за 5 дни.

Площта на повърхностните води – реки, открити водни тела, на територията община Медковец заемат 1,534% от територията на общината. Районът на община Медковец е селски и липсва промишлена дейност, която да причинява замърсяване на реките. В района няма точкови източници на замърсяване. Основен замърсител на водните обекти са малките животновъдни стопанства, които нямат изградени съоръжения за събиране и третиране на течния и твърд торов отпадък, нерегламентираното изхвърляне на битови отпадъци в дерета и реки, селскостопанските земи при използването на торове, химически вещества при борбата с вредителите на земеделските култури и инфилтриралите води от нерегламентираните сметища, разположени на територията на общината.

Съгласно ПУРБ на ДР, реките на територията на община Медковец са включени в поречието на реки, западно от река Огоста. През територията на община Медковец преминават реките *Медковска бара* и река *Цибрица*. Главна отводнителна артерия е река Цибрица и левия и приток р. Цибър. Вземането на водни проби и тяхното изследване се извършва съгласно световния стандарт ISO 7828 от 1985г. и съответната му европейска норма EN 27828 от 1994г. и химичното състояние на водите на територията на общината са оценени като добри.

Общите характеристики на реките показват следните характерни особености:

- зимните валежи (снежни, дъждовни и смесени), ниската степен на залесеност и преобладаващият почвен тип създават условия за водонасищане на водосбора и водят до преовлажняването му в този период
- при тази степен на водонаситеност и в резултат на значителните пролетни валежи (в периода април – юни) естествената ретензираща способност на водосбора е занижена и има всички предпоставки за формиране на високи вълни със значителни водни количества в пролетния сезон.
- подхранването на речния отток е преобладаващо дъждовно, формира се от валежите и има случаен характер, като в летния период (поради ниските валежи, високите температури и ефицит на влажността, и също така високата изпаряемост) оттокът в речното корито силно намалява, т.е. реката има характер на периодично пресъхващо водно течение.

На територията на общината има общо 10 язовира:

Таблица 21: Водоеми на територията на община Медковец

№	Язовир	Землище	Площ / дка
1.	Козоровец	с.Медковец	251
2.	Сабльовото	с.Расово	126
3.	Расово -1	с. Расово	
4.	Гръгоровото	с.Аспарухово	297
5.	Сврача бара	с.Аспарухово	131
6.	Багачина	с.Аспарухово	4
7.	Мъртвица	с.Сливовик	39
8.	Дола- Запад	с.Сливовик	20
9.	Градинарски	с.Сливовик	32
10.	Дере-Сливовик	с.Сливовик	92
11.	Слатината	с.Медковец	256
12.	Чирепните	с. Медковец	
13.	Торлокански	с.Медковец	
14.	Чульовото	с. Медковец	
15.	Дарков дол	с. Медковец	
16.	Виняшки дол	с. Медковец	
17.	Марковото	с.Медковец	
18.	Струнджовото	с. Медковец	
19.	Краище	с. Медковец	
20.	Бреста	с. Медковец	

21. Мочурище	с. Пишурка
22. Стефановото	с. Аспарухово

Основен замърсител на повърхностните водни обекти на територията на община Медковец е нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

Подземни води

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници.

Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, стари сметища, затворени индустриални терени, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните в страната количества забранени, залежали и негодни за употреба пестициди.

Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии.

Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Подземните води на територията на общината съществуват в алувиалните наслаги на речните тераси и наносните конуси.

На територията на общината в землището на с. Расово има извършен сондаж с минерална вода с доказани качества, което е добра възможност за инвестиции в тази сфера.

Питейни води

РЗИ – Монтана извършва контрол на качеството на водата за питейно-битови цели на мястото на изтичане и от крана на потребителя. Като цяло в

периода 2015-2019г. питейната вода в община Медковец е с минимални отклонения от стойностите на показателите заложи в Наредба №9. В месеците с обилни валежи и интензивно снеготопене се наблюдава покачване броя на нестандартните проби по показател мътност, обяснимо с карстовия характер на терените.

На територията на общината се намират пет населени места, които имат добре изградена външна и вътрешна водоснабдителна система и частично изградена канализационна система.

Всички населени места на територията на община Медковец са снабдени с водопроводи. Водоснабдяването на всички населени места е помпжно и се осъществява чрез система от подземни водоизточници, помпени станции, външни довеждащи водопроводи, напорни кули, резервоари на вход на водоснабдителните системи и вътрешна водопроводна мрежа. Всички водоизточници, които се използват за водоснабдяване имат разрешителни за водоползване. Водоизточниците са в добро състояние, не се нуждаят от реконструкция.

Няма изградени пречиствателни станции за питейни води. Добиваната вода е с добри показатели и се прилага хлориране с газ хлор и белина с дозаторни помпи или по капков метод в помпените станции или директно в резервоарите. Качествата на подаваната вода отговарят на изискванията на стандарта „Вода за пиене“.

Водоснабдяването на с.Медковец и с.Сливовик се осъществява от водоснабдителна система „Сливовик“. За с.Медковец се подават водни количества и от водоснабдителна система „Багачина“ чрез ПС„Багачина-2 подем“. Водоснабдяването на с.Аспарухово, с.Расово и с.Пишурка се осъществява от водоснабдителна система „Багачина“.

Степента на водоснабденост на жителите в населените места на общината е 100%. В с.Медковец и с.Сливовик има сезонен недостиг на вода през летните месеци.

Водоснабдителната мрежа в общината е силно амортизирана, морално и физически остаряла, изградена предимно от етернитови тръби и частично от стоманени тръби, което води до чести аварии, големи загуби на питейна

вода и до влошаване на хигиенните ѝ качества. Реализираните загуби във водоснабдителната система на Община Медковец са от порядъка на 58% от общото подавано водно количество.

Водопроводната мрежа се поддържа и ремонтира от "В и К" град Монтана.

За периода 2021г. по текущ здравен контрол в РЗИ-Монтана са извършени анализи по показатели на Наредба №9 от 16 март 2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, общо 10 проби питейна вода от централната водопроводната мрежа на населените места в община Медковец.

Изследвани са 5 водни проби от централни водоизточници по химични показатели, които съответстват на изискванията на Наредба №9.

Изследвани са 5 водни проби по микробиологични показатели, като 1 проба от тях не съответства на изискванията на Наредба №9.

Информация за качеството на водите, предназначени за питейно-битови цели е публикувана на интернет страницата на РЗИ-Монтана.

Отпадъчни води

РИОСВ – Монтана осъществява контрол над управлението на формираните отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. Формираните отпадъчни води, вследствие на човешкия фактор, въздействат пряко върху качеството на водните обекти и състоянието на почвите, поради което се изграждат и поддържат канализационни системи в селищните образувания и съоръжения за пречистване на отпадъчните води.

Към настоящия момент на територията на община Медковец има изградена канализационна мрежа само в с.Расово, заедно с ПСОВ. Има издадено Разрешение от БДДР - Плевен за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води р.Медковска бара №13110148/24.03.2014г., продължено с Решение №2991/08.06.2020г. Капацитетът на канализацията е

разчетен за 100% от домакинствата, но реално ползващи канализацията са 149 абоната, включително – обществени обекти . Канализацията е предадена за експлоатация на „В и К“ ООД гр.Монтана.

За с.Медковец има изготвен проект за „Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ и доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна мрежа с.Медковец“.

Има изградено частична отводнителна канализация за кв.“Жеравица”, с.Медковец, не предадена за експлоатация на „В и К“ ООД гр.Монтана.

Повсеместно заустването на битово-отпадъчните води става в локални септични или изгребни ями. В проекта на ОУП са дадени примерни места за разполагане на ПСОВ, които биха се изградили в бъдеще.

ИЗВОДИ:

➤ Повърхностните и подземни води на територията на община Медковец като цяло не са с особено добро качество. Проблемите са свързани главно липсата на канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадни води в населените места на общината /с изкл. на с.Расово/. Водопреносната мрежа също е остаряла, амортизирана и загубите на вода са значителни. Необходимо е да се предвидят мерки за подобряване на цялостната инфраструктура в Общината, с акцент върху подобряване на ВиК инфраструктура.

При инвестиционно проектиране и реализация на конкретни проекти и дейности, включени в Програмата за реализация на ПИРО е необходимо да бъдат съобразени съответните забрани и ограничения, регламентирани в Закона за водите (ЗВ), включително:

- съгласно чл.7, ал.1 от ЗВ, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собственост, без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.

- забраните на чл.134 от ЗВ за разполагане на животновъдни ферми, жилищни и вилни сгради и стопански постройки в заливаемите тераси на реките и принадлежащите земи на водохранилищата, както и

складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци; засаждането на трайни насаждения с плитка коренова система.

- изискванията на чл.143. ал.1 от ЗВ, съгласно които за защита от вредното въздействие на водите не се допускат дейности, с които се нарушава естественото състояние и проводимостта на речните легла, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици и използването им като депа за земни и скални маси;

- забраните на чл.146 от ЗВ за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;

- при извършване на дейности, граничеши с води и водни обекти - публична държавна собственост е необходимо да се определят граници, в съответствие с чл.155. ал.1, т.1 от ЗВ;

- изискванията на чл.44 и чл.46 от Закона за водите, в случай на водовземане и/или ползване на воден обект, включително чл.46. ал.4 по отношение на заустването на битово- фекалните води;

- изискванията на чл.198о, от ЗВ, че предоставянето на ВиК услуги на потребители се извършва единствено от ВиК оператор по реда на ЗВ и Закона за устройство на територията;

- изискванията на чл.125 от ЗВ, че включването на нови количества отпадъчни води, следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;

- при липса на канализационна система, предвид чл.132 от ЗВ, лицата от стопанската дейност, на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект.

3.3. Земи и почви

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали,

води, климат, растителност, дейност на човека). Без почвената покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културната растителност.

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението. Замърсяването на почвата се проявява в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически

изменения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

- Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди;
- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.;
- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химикали на пътищата през зимата, рудодобивната промишленост, кариери и др.;
- Агрохимикали от растителната защита;
- Органични газове и течности - продукти от ТЕЦ, автотранспорта и др.;
- Радиоактивни замърсявания - АЕЦ, промишленост, аварии и др.

Почвите в района са в добро екологично състояние, както по отношение на запасеност с биогенни елементи, така и по отношение замърсяване с тежки метали и металоиди. На територията на общината липсват значителни нарушения на земните недра и почвите. Територията на общината е с ниско техногенно натоварване от наличието на само 5 населени места, ниска урбанизираност и наличие на мрежа от комуникационни, транспортни, инфраструктурни обекти и съоръжения, главни и второстепенни пътища, ж.п линия , и др.

Протичащите основни физически деградационни процеси в района на общината са свързани главно с релефа, подземните води, геоложкия строеж и човешката дейност.

Поради еднообразния и равнинен релеф на територията на община Медковец, почвите не са засегнати от свлачищни процеси. Не е налице ерозия, но се наблюдава широка площна дефлация.

На територията на общината няма пунктове за изследване замърсяването на почвите. Няма данни за замърсявания на почвите или наличие на значителни проблеми, които да застрашават екологично – чистото състояние на почвите. Получават се малки локални замърсявания главно с органични остатъци, при преработката на земеделска продукция; строителни отпадъци, изхвърляни нерегламентирано, и битови – около населените места и крайпътните пространства.

Замърсяването на почвата с битови, строителни, растителни отпадъци и оборски тор е с локален и силно ограничен характер.

На територията на община Медковец, липсва изразена водна ерозия, нарушаване на земите от добивни дейности, засоляване и вкисляване на почвите.

На територията на община Медковец няма регистрирани свлачища.

В докладите на РИОСВ - Монтана липсва информация за замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди, пестицити, устойчиви органични замърсители (вкл. нефтопродукти), засоляване или вкисляване. По тази причина не съществуват механизми за мониторинг състоянието на почвите, не се извършва периодичен контрол, а изследвания се правят само при необходимост.

На територията на община Медковец, в имот с идентификатор 47593.84.557 по КККР на с.Медковец, м.Бреста има разположена площадка с 6 броя контейнери тип "Б-Б куб", в които се съхраняват излезли от употреба препарати за растителна защита.

РИОСВ – Монтана не е констатирала нарушения, касаещи замърсяване на почвите в община Медковец с тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители (пестициди).

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

ИЗВОДИ:

➤ Почвите са ограничен и практически невъзстановим природен ресурс и е необходимо опазването им да е приоритет на всеки. Само с общи

усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

➤ Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители. Сравнително високата чистота на атмосферния въздух, добрите климатични условия и почвите са важно условие за развитие на екологично земеделие в района и получаване на екологично чиста продукция.

➤ Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

3.4. Защитени територии и зони, биоразнообразие

3.4.1. Защитени територии, зони и биоразнообразие

Общоевропейската мрежа „Натура 2000“ е съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – [Директива 92/43/ЕИО](#) за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и [Директива 2009/147/ЕО](#) относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Екомрежата е създадена през 1992г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година“.

Целта на мрежата „Натура 2000“ е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000“ не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от общия пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Към 2020г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

Територията на община Медковец се характеризира със значително биоразнообразие с изключително важно екологично и социално-икономическо значение.

В териториалния обхват на община Медковец попадат две защитени територии (ЗТ) или части от тях:

- Защитена местност „Река Лом“ - (площ 375,27ха). Частта, намираща се на територията на община Медковец е в землището на с.Аспарухово. Обявена е със Заповед No.РД-519 от 17.06.2022г., бр.57/2022 на Държавен вестник. Основната цел на обявяването за защитена територия е опазване на река Лом и прилежащите ѝ площи и подобряване на хидроморфологичното ѝ състояние и възстановяване на екологичната речна екосистема и поддържане на местообитанията на видове с висока консервационна значимост, като видовете риби: голям щипок (*Cobitis elongata*), балкански щипок (*Sabanejewia balcanica*), гулеш (*Barbatula*

barbatula), малка кротушка (*Romanogobio uranocopus*), балканска кротушка (*Romanogobio kesslerii*), горчивка (*Rodeus amarus*), черна мряна (*Gobio* cf. *obtusirostris*) и др., овална речна мида (*Unio crassus*), речен рак (*Astacus astacus*) и др., като територия и с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата.;

- Защитена местност „Шумака“ - (площ 0,5ха в землището на с.Сливовик). Обявена е със Заповед No.РД899 от 22.11.2001г., бр.110/2001 на Държавен вестник. Основната цел на обявяването за защитена територия е опазване на характерни местообитанията и популациите на растителни видове с ограничено разпространение в природата и опазване на редкия растителен вид Полско котенце *Pulsatilla Pratensis*.

По данни на Министерството на околната среда и водите на територията на община Медковец има една защитена зона (33), включена в европейската екологична мрежа Натура 2000:

- **BG0000503 „Река Лом“** по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Частта, намираща се на територията на община Медковец е в землището на с.Аспарухово. Обявена е със Заповед No.РД-323 от 02.05.2023г., бр.42/2023 на Държавен вестник 2-2-503-323-2023. Основната цел на обявяването за защитена територия е Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, **съгл. чл.6, ал.1, т.1 от ЗБР:** 3140 Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara*; 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; 3270 Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и *Bidentation p.p.*; 6510 Низинни сенокосни ливади; 8310 Неблагоустроени пещери; 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа, местообитанията на видовете **съгл. чл.6, ал.1, т.2 от ЗБР:** бозайници - *Европейски вълк (*Canis lupus*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*);

земноводни и влечуги - Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Добруджански тритон (*Triturus dobrogicus*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); риби - Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Голям щипок (*Cobitis elongata*), Балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), Ивичест бибан (*Gymnocephalus schraetzer*), Белопера кротушка (*Romanogobio vladykovi*), Черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*), Малка кротушка (*Romanogobio uranoscopus*), Распер (*Aspius aspius*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), Балканска кротушка (*Romanogobio kesslerii*); безгръбначни - Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Лицена (*Lycaena dispar*), Ивичест теодоксус (*Theodoxus transversalis*), Бисерна мида (*Unio crassus*), техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион; подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 91E0*, 91M0 и 91Z0; подобряване на състоянието на популацията на вида Лалугер (*Spermophilus citellus*); подобряване на местообитанията на вида Добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*); при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типовете природни местообитания и местообитанията на посочените по-горе видове и техни популации.

Пълна информация за защитените територии е достъпна на електронните страници на Изпълнителна агенция по околна среда - http://eea.government.bg/zpo/bg/index_search.jsp, за защитените зони в електронна страница на Информационна система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000: <http://natura2000.moew.government.bg/>, както и в Доклада за състоянието на околната среда, публикуван на електронната страница на РИОСВ – Монтана.

Макар и малка като територия, община Медковец разполага с множество защитени растителни видове, като по-известните от тях включват:

Защитени са 5 дървета на територията на общината:

Полски ясен (*Flaxinus oxycarpa*) - Заповед № 543/09.07.2013 г. на

МОСВ, находящо се в с. Сливовик;

Цер (*Quercus cerris*) - Заповед № 197/11.03.1987 г. на МОСВ, находящо се в с. Сливовик;

Цер (*Quercus cerris*) - Заповед № 197/11.03.1987 г. на МОСВ, находящо се в с.Сливовик;

Цер (*Quercus cerris*) - Заповед № РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ, находящо се в с.Аспарухово, до реката, в общинска мера;

Цер (*Quercus cerris*) - Заповед № РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ, находящо се в с.Аспарухово, в местността „Над село“.

В границите на общината, на места са се формирали вторично ксеротермни храсталачни съобщества от драка, също и ксеротермни тревни фитоценози от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Dichanthium ischaetum*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*) и едногодишни треви (терофити) като псилурус (*Psilurus incurvus*), някои детелини и др. В крайселските мери са формирани мезоксерофитни тревни формации с преобладаване в тях на пасищен райграс (*Lolium perenne*), белизма, луковична ливадина и нерядко троскот (*Cynodon dactylon*), пача трева (*Polygonum aviculare*) и пр. На по-влажните места край реките съвсем ограничено се срещат остатъци от гори с доминиране в тях на дръжкоцветен дъб, клен (*Acer cannpestre*), бряст, мекиш (*Acer tataricum*) и др. На места, тези терени са превърнати в ливади с мезофитна тревна растителност. Поспецифични видове в този район са редица степни флорни елементи и особено съответни ендемити и субендемители.

Фауната на община Медковец се характеризира с богато видово разнообразие на птици, по-голямата част от които са постоянни, другата част – преминаващи. Освен богата орнитофауна, в района се срещат и много бозайници, най-често зайци, диво прасе, сърни и др. Фауната е представена от евросибирски и европейски елементи. Сред останалите преобладават видове с холарктично и палеарктично разпространение. Континенталният климат е причина за по-голямото разнообразие на животински групи като земноводните, докато влечугите са доста по-бедно представени.

3.4.2. Зелена система

Зелената система е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места, чрез поддържане на екологична, рекреативна, естетическа и защитно-мелиоративна функции. Тя играе важна роля за градската околна среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението.

Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитни озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничено ползване;

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдиш; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от крайградските зони, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Местата за отдиш и зелена система включват градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Нормативно озеленяването на урбанизираните територии се определя в Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони на Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Наредба №1 за опазване на озеленените площи и декоративната растителност на бившето Министерство на териториалното развитие и строителството.

Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, улично озеленяване. Допълващи зелената система са озеленените площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, курортни и спортни сгради и комплекси, както и озеленените площи с друго специфично предназначение – гробищни паркове и защитни насаждения. Системата на зелените площи в населеното място представлява взаимно съгласувано разполагане на различните видове зелени и свободни площи с цел да се осигурят най-благоприятни хигиенни условия, декоративни ефекти и създаване на условия за отдих на населението.

Зелената система включва следните структурни елементи: тревни площи, декоративна растителност, алеи, площадки и архитектурни декоративни елементи и съоръжения.

Озеленяването влияе на температурата, относителната влажност, скоростта на движение на въздуха; върху подобряване на химичния състав на въздуха, намаляване на праха в него, както и на намаляването на шума в градската среда.

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени

планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7/22.12.2003г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Озеленените територии в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, включително всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници;

Нормативите за площта на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване в градовете в зависимост от тяхната големина са:

- а) за големи градове - 20 кв.м/жител;
- б) за средни градове - 18 кв.м/жител;
- в) за малки градове - 12 кв.м/жител;
- г) за много малки градове - 8 кв.м/жител;
- д) за всички села - 4 кв.м/жител.

Площта на терена за гробища за населените места се определя при спазване на следните нормативи:

- а) за големи градове - 2,70 кв.м/жител;
- б) за средни градове - 2,25 кв.м/жител;
- в) за малки градове - 2,05 кв.м/жител;
- г) за много малки градове - 1,30 кв.м/жител;
- д) за много големи села - 1,30 кв.м/жител;
- е) за големи села - 1,40 кв.м/жител;
- ж) за средни села - 2,90 кв.м/жител;
- з) за малки села - 4,00 кв.м/жител;
- и) за много малки села - 4,00 кв.м/жител.

Във всяко населено в общината място има изградени и озеленени територии, разположени предимно в централната част, но нормативите в община Медковец не са осигурени.

Състоянието на парковете и градините е ~~средно~~ и добро. В тях частично е запазен скелетът от трайна декоративна растителност – дървета и храсти.

Към специализирани зелени площи спадат организирани зелени структури, с тясно специализирани функции като спортни паркове, гробищни паркове, църковни и музейни градини и др.

Санитарно-защитно озеленяване е с основно екологично предназначение – озеленени дерета и оврази; санитарно-защитни пояси; транспортно озеленяване. Санитарно-защитното озеленяване е най-важният елемент на екологичната инфраструктура, поради прякото си въздействие върху екологичните характеристики на средата – намаляване на силата на вятъра през студеното полугодие, подобряване на санитарно-хигиенните характеристики на жилищната среда чрез ограничаване на въздействието на отделяните от транспорта замърсители; прахоулавяне; шумозащита; мелиоративни – предпазващи почвата от развитие на ерозия – по протежение на дерета и оврази.

ИЗВОДИ

➤ Зелените площи и в централните части на селата в община с.Медковец се поддържат в добро състояние. Извън регулация се наблюдава нерегламентирана сеч. Има случаи на унищожаване на зелени площи от паша и неправомерни маршрути на домашни животни. Не са поддържани и зелените площи около реките. Трудната поддръжка на зелените площи е главно поради недостатъчност на финансовите средства, както и поради липса на Общинска наредба за изграждане и опазване на зелената система и на публичен регистър на зелените площи.

➤ Необходимо е да се засили контрола на забранените дейности – замърсяване на водите, лов и риболов, къмпингуване, паша и преминаване на домашни животни, строителство, минногеоложки, кариерни и изкопни дейности, употреба на химически средства за защита и др.

➤ Сериозна заплаха за биоразнообразието на територията на община Медковец представляват пожарите, неконтролираното събиране на ~~ядливи гъби~~ и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението.

➤ За опазване на биоразнообразието е необходимо да се предприемат редица административни мерки: поставяне на информационни табла с информация за природния обект, разработване на образователни програми, обособяване на опознавателни и образователни маршрути, създаване на информационен център, създаване на условия за развитие на екотуризм и образователни мероприятия и др.

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

4.1.1. Генерирани битови отпадъци

Един от основните фактори, оказващи въздействие върху качеството на околната среда са отпадъците. Нарастващото им количество крие рискове от замърсяване на въздуха, водите, почвите и застрашава човешкото здраве и живот. Образуваните от жизнената дейност на хората, производството и търговията различни видове отпадъци, налагат предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;

- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

Битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО битови отпадъци са „отпадъците от домакинствата“ и „подобни на отпадъците от домакинствата“ (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Медковец, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Училища и ОДЗ;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Медковец е изградена добре функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване. В системата е обхванато 100% от населението на всички населени места.

На територията на община Медковец се образуват различни по характер и вид отпадъци. **Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.** Тенденциозното им нарастване или пък

намаляване е зависимо от няколко фактора: разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване, брой на населението в тях, дейността на населението като източник на образуването, икономическото положение в сравнение с това в страната.

Информацията за количество генерирани битови отпадъци по населени места в общината се предоставя от оператора на Регионалното депо за отпадъци и от общинска администрация Медковец. Основните източници на битови отпадъци са: приблизително 80% от населението и около 20% от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти.

Система за събиране и третиране на отпадъците

Община Медковец е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Монтана. В сдружението участват още общините: Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Вършец, Якимово и Вълчедръм.

Битовите отпадъци се транспортират до регионалното депо в гр. Монтана, намиращо се в местността "Неделище", землището на селата Крапчене и Николово, община Монтана и е разположено на площ от 186 дка. Полезният обем е 3 711 000 м³. То обслужва всички общини от област Монтана, плюс община Криводол, област Враца.

С Разрешение за ползване от 01.06.2012 г., е въведена в експлоатация нова сепарираща инсталация за битови отпадъци в Монтана, обслужваща РДБО – Монтана. Извършва се сепариране на твърдите битови отпадъци, сортиране на метал, пластмаса, стъкло и хартия, за последващо рециклиране.

На територията на община Медковец няма изградена претоварна станция за отпадъци. На площадката на регионалното депо е осигурена необходимата инфраструктура за:

- предварително третиране – сепариране на смесените битови отпадъци;
- третиране на строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата;

- инсталация за третиране на едрогабаритни отпадъци (ЕГО) от домакинствата;
- компостиране на зелени и градински отпадъци;
- съвременно депо за обезвреждане на остатъчните битови отпадъци, които не подлежат на рециклиране и/или оползотворяване.

Системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, използвана на територията на община Медковец са състои от контейнери - тип „Бобър“ . Сметопочистването и сметосъбирането за всичките населени места в общината се извършва организирано, съгласно график от фирма-изпълнител, с която община Медковец има сключен договор. Отпадъците се събират смесено, няма въведена система за разделното им събиране. В населените места от общината са подsigурени съдове за битови отпадъци - кофи тип "Мева" и контейнери тип "Бобър". На този етап отпадъците, генерирани на територията на община Медковец не се подлагат на предварително третиране в съоръжение преди депонирането им. Събраните битови отпадъци от съдовете за смесени битови отпадъци директно се транспортират за обезвреждане в регионално депо. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Кратността на обслужване на съдовете е по график, който предвижда сметосъбиране за населените места на общината от два пъти месечно.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на отпадъците, генерирани на територията се извършва от „КОМУНАЛ СЕРВИЗ“ ООД, съгласно сключен договор с Община Медковец.

В таблицата по-долу са представени данни в относно събраните количества смесени битови отпадъци и нормата на натрупване за общината.

Таблица 22: Събрани смесени битови отпадъци и норма на натрупване в Община Медковец

Показатели	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
Количество смесени битови отпадъци (тон)	601	527	593	579	611
Население	3731	3622	3500	3413	3382
Норма на натрупване (кг./ж./год.)	161,08	145,50	169,43	169,65	180,66

Източник: Община Медковец, НСИ

Данните за количеството на събраните смесени отпадъци за периода 2016-2020г. показват устойчива възходяща тенденция до 2020г. което се дължи на усилията на общината за все по-пълно обхващане на обслужваното население и предприемане на адекватни мерки за предотвратяване на нерегламентирани дейности с отпадъци като напр. Нерегламентирано изгаряне на гуми, текстил, зелени отпадъци и др., както и недопускане на образуване на множество нерегламентирани сметища.

Нормата на натрупване на община Медковец е със същата зависимост – устойчива възходяща тенденция до 2020г. Количествата генерирани отпадъци в община Медковец за 2020г. са средно 181 кг/жител/година, което е значително по-малко спрямо средното количество генерирани отпадъци за страната – 408 кг/жител/година и за област Монтана - 306 кг/жител/година към 2020г.

4.1.2. Строителни отпадъци

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;

2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл.32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба №3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни“ са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване“ е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Община Медковец, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;

• Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:

- Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;

- Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;

- Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;

- Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите автомобили.

На територията на община Медковец няма съоръжения за рециклиране и/или подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци. Към настоящия момент строителните отпадъци постъпват на Регионалното депо за неопасни отпадъци в гр.Монтана, на което се намира площадка с трошачка за строителни отпадъци, разделени на фракции. Натрошените материали се разделят по фракции, с възможност част от рециклираните строителни материали да се използват отново в строителството.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност не се генерират в много големи количества, поради неголямото строителство в сравнение с останалите региони на страната. На практика голяма част от тези отпадъци се използват за запълване на изкопи и неравности, а други – за повторна употреба.

В изпълнение на предписание на РИОСВ, с Решение №366/2021г. На ОбС – Медковец, се определи площадка за разполагане на съоръжения и инсталации за третиране на строителните отпадъци в с.Медковец, м."Герена".

4.1.3. Производствени и Опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение №3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци бяха регламентирани в Наредба, приета с ПМС №53/1999г. /ДВ, бр.29 от 1999г., която е отменена, считано от 12.01.2021г. (ДВ, бр.2 от 2021г.) и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Към момента на изготвяне на настоящата Програма тече обществено обсъждане на Проект на Наредба за условията и изискванията, на които трябва да отговарят площадките за съхраняване или третиране на отпадъци, за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и за транспортиране на производствени и опасни отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба №2 от 23.07.2014г. за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - Монтана.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.т13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се

попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък са действащите промишлени предприятия. В община Медковец няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък.

На територията на Община Медковец няма разположени складове за съхранение на негодни пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност.

На територията на общината няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни и производствени отпадъци. Генерираните от личните лекари и лекарите по дентална медицина болнични отпадъци се обработват от тях съгласно изискванията на законовата уредба.

4.1.4. Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им. Съгласно изискванията на чл.19, ал.3, т.6 от Закон за управление на отпадъците кметът на общината отговаря за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.

В Община Медковец разделно събиране на отпадъците има в две от селата – Медковец и Расово, като разположението им е следното:

- в с.Медковец – 6 бр. жълти контейнери тип “Иглу” за отпадъци от хартия, картон, пластмаса и метал; 5 бр. зелени контейнери тип “Иглу” за отпадъци от стъкло.

- в с.Расово – 4 бр. жълти контейнери тип “Иглу” за отпадъци от хартия, картон, пластмаса и метал; 4 бр. зелени контейнери тип “Иглу” за отпадъци от стъкло.

Община Медковец има сключен договор с ОООп “Булекопак” АД. Събирането и извозването от разделното събиране на отпадъците от опаковки не изисква финансиране от общината. Предоставените контейнери, обаче, не се извозват пълноценно, защото културата на гражданите по отношение на разделното събиране не е на необходимото ниво.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци. В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по

отношение на този вид отпадък. Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;
- 20% от текстилните отпадъци са биоразградими;
- 25% от отпадъците от кожи са биоразградими.

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1, т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и/или разделно събиране и компостиране на изградените за целта общински или регионални площадки с компостиращи инсталации.

Система за разделно събиране и транспортиране на биоразградими и биоотпадъци в община Медковец все още не е изградена, като няма и налични съдове и транспортни средства за това.

Експлоатацията на съществуващите общински сметища е преустановена още през 2008г. В населените места има обособени площадки за биоразградими /растителни и животински/ отпадъци. С наличната общинска техника се превозват и изхвърлят клони и зелена маса от поддържането и окосяването на паркове и улици. Общината предоставя и такава услуга срещу заплащане на определена такса се транспортират до площадките растителни и животински отпадъци от личните стопанства. Ежегодно се отделят средства за поддържане и почистване на тези терени.

Съгласно НПУО 2021 – 2028г., общината е включена в индикативния списък на РСУО и общини, в които трябва да бъдат изградени инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията на общините за разделно събиране и третиране на хранителните отпадъци.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество достига до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието и дворовете на еднофамилните къщи, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста.

В община Медковец няма реализирана система за домашно компостиране.

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили

(ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор“ е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане.

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.

- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;

- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;

- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;

- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложи в констукцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

На територията на община Медковец не съществуват площадки и пунктове за отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от *„Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти“*, приета с ПМС №352/27.12.2012г., ДВ бр.2/08.01.2013г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;

➤ въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване“, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

На територията на община Медковец продължава да е актуален проблемът с периодичното образуване на нерегламентирани сметища и замърсени площи от неконтролирано изхвърляне на битови, градински и животински отпадъци. Установяването на незаконни сметища на територията на общината се извършва от служители на администрацията, от кметовете и кметски наместници на селата, както и след проверка на подаден сигнал от граждани. Локални сметища възникват предимно в покрайнините на населените места, дерета, около изоставени пътища, в горски и полски имоти, които са извън регулационните граници на населените места.

Възникването на такива замърсявания не е ритмично, а причинителите им най-често не могат да бъдат установени. Изхвърлените отпадъци по своя характер са смесени битови, отпадъци от ремонтни дейности и строителни отпадъци, покъщнина, излязло от употреба електрическо и електронно

оборудване, гуми и др. След установяване на всяко възникнало незаконно замърсяване, общинска администрация и кметовете на села предприемат действия по тяхното навременно отстраняване и почистване.

ИЗВОДИ

➤ Всички населени места са включени в организирана система за сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци.

➤ Във всички села са поставени съдове тип „Бобър“ и тип „Мева“ за събиране на битови отпадъци.

➤ Нормата на натрупване на община Медковец е със същата зависимост – устойчива възходяща тенденция до 2020г. Количествата генерирани отпадъци в община Медковец за 2020г. са средно 181 кг/жител/година, което е значително по-малко спрямо средното количество генерирани отпадъци за страната – 408 кг/жител/година и за област Монтана – 306 кг/жител/година към 2020г. Този факт категорично навежда на извода, че значително количество от генерираните битови отпадъци от домакинствата предимно в еднофамилните къщи се третира нерегламентирано – напр. изгаряне на зелените отпадъци в дворовете, изгаряне на отпадъци за отопление, свободно гниене на зелени отпадъци и др.

➤ На територията на община Медковец няма изградено депо за строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци

➤ Във всички населени места значителен дял заемат биоразградимите отпадъци – хартия, картон, органични/хранителни, дървесни и градински отпадъци – около 2/3 от общото количество битов отпадък. Поради относително високите разходи за транспортирането им до Регионалното депо за ТБО, удачно е да се изгради инсталация за компостиране на общинско ниво, което значително би облекчило общинския бюджет и тежестта върху населението, поемана чрез ТБО.

➤ Необходимо е да се проучват възможностите за сключване на договор с Организации по оползотворяване за въвеждане на системи за

разделно събиране на масово разпространени отпадъци (ИУЕЕО, НУБА и др.), тъй като общината не разполага с достатъчен административен капацитет и финансов ресурс за организиране и финансиране на тези дейности.

➤ Необходимо е да се предприемат действия за създаване на организирана система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци, както и евентуално прилагане на домашно компостиране.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно *Закона за защита от шума в околната среда*, РИОСВ - Монтана контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с

цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда.

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението. (посл. изм. и доп.).

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Монтана контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне

в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятия с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Медковец няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.

Във връзка с посочените обстоятелства, за периода 2016 - 2021г. не е извършван планов контролен мониторинг на нивата на шум в околната среда на промишлени обекти в община Медковец.

Основен източник на шумово замърсяване в община Медковец са транспортните средства. При извършваните контролни замервания не са констатирани превишения на граничните стойности. Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

РИОСВ – Монтана организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл.117, ал.1 от Закона за опазване на околната среда.

Характерна за шумовото натоварване на града и посочените села е денонощна и седмична цикличност.

Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР. Контролната дейност на Общината, касаеща шума, излъчван в околната среда, е отразена в *Наредба №1 за поддържане на обществения ред, чистотата и опазването на общественото имущество на територията на община Медковец*, Приета с Решение №288 от Протокол № 37/28.02.2003 г. на ОС-Медковец, последно изменена с Решение 229 от Протокол № 21/24.02.2021 г.

Няма актуални данни за наднормено излъчване на шум на територията на община Медковец. При жалби на граждани за производствен шум,

администрацията сезира компетентните органи; за шум при битови дейности - издава предписания за спазване на нормативно установените изисквания.

В общинския център Медковец, както и в селата с интензивен трафик, основен източник на шум са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също излъчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално – устройствените планове:

- Липсата на околоръстни пътища, поради което целият транзитен моторен поток минава през населеното място;
- Липсата на защитни „зелени екрани“;
- Лошокачествена настилка;
- Двустранно плътно застрояване по главните улици;
- Големи наклони на някои улици;
- Остарелият автомобилен парк.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината.

ИЗВОДИ

- На територията на община Медковец няма промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.
- Основен източник на шумово замърсяване в община Медковец са транспортните средства. Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници.
- Йонизиращи и не йонизиращи лъчения.

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Липса на финансови средства в частния сектор за опазване качеството на атмосферния въздух.
- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни и благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди.

Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за канални води, ГПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервизи, автогари, гари и летища и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат недостатъчно ефективни водопровод и канализация, инфраструктура, изградени типови постройки и възможности за поддържане на необходимата хигиена.

Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегне и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сензибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион.

Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

ИЗВОДИ:

➤ Акустичната обстановка във всички селища на община Медковец е благоприятна. Периодичното движение на МПС-та не може да се приеме за

друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателите им.

➤ Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределнодопустимите норми.

➤ Радиационният гама фон в областта, в частност и в община Медковец, е в границите на характерните за страната фоновы стойности.

5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Отговорните лица по управление на дейностите, свързани с околната среда са: Общинския съвет, Кмета на общината, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и експерта по опазване на околната среда от Общинската администрация.

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- ✓ да информира населението за състоянието на околната среда;
- ✓ да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- ✓ да организира управлението на отпадъци на територията на общината;

✓ да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;

✓ да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;

✓ да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;

✓ да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;

✓ да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;

✓ да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

✓ осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

✓ събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

✓ почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

✓ избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;

✓ разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;

✓ организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;

✓ организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;

✓ предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;

✓ определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;

✓ определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

➤ да определя размера на такса „битови отпадъци“ и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;

➤ да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;

➤ да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;

➤ да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява **Програма за опазване на околната среда** и **Програма за управление на отпадъците** на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, Кметът представя в РИОСВ – Монтана отчет за изпълнение на двете програми.

Защитата от шума в околната среда е уредена чрез **Закона за защита от шума**, според който Кметът на общината е длъжен:

- ✓ да упражнява контрол по спазване на Закона;
- ✓ да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- ✓ при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно **Закона за водите**, Кметът на общината е длъжен:

- ✓ да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- ✓ изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно **Закона за лечебните растения** Кмета на общината:

- ✓ организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- ✓ издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Община Медковец предоставя традиционните местни услуги, свързани с околната среда: третиране на отпадъци, водоснабдяване, озеленяване и чистота в населените места. Предоставянето им се извършва на основата на наредби, приети от Общинския съвет. Дейността по управление на отпадъците, включваща сметосъбиране, сметоизвозване, депониране и

контрол на отпадъците, формирани на територията на общината, се осъществява от фирма изпълнител, избрана по реда на ЗОП.

Административно, община Медковец е сравнително добре организирана и осигурена с подготвени кадри, които имат ресурс и подготовка за бъдещо развитие. В последните години обаче, се наблюдава текучество и все по-трудно става намирането на кадри за експертните длъжности в Община Медковец, в т.ч. и по отношение на дейностите по опазване на околната среда.

В община Медковец с управлението на отпадъците се занимава секретаря на общината, управителя на ОСП и кметовете и кметските наместници в населените места. Тези служебни лица отговарят за организирането на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците и за контрола. Проблемите по околната среда и в частност по отпадъците се разглеждат и решават от *Постоянна комисия по устройство на територията, пътна и селищна мрежа, околна среда, благоустрояване, местно самоуправление, регионална политика и общинска собственост.*

В областта на екологията се разработват планове, програми и др. Работи се както с национални, така и с местни нормативни документи. [НАРЕДБА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ РЕД, ЧИСТОТАТА И ОПАЗВАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОТО ИМУЩЕСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ](#), [НАРЕДБА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО И АДМИНИСТРИРАНЕТО НА МЕСТНИТЕ ТАКСИ И ЦЕНИ НА УСЛУГИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ](#), НАРЕДБА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ, ОБЛАСТ МОНТАНА, ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ 2019-2023, ПРОГРАМА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И БИОГОРИВА 2019 - 2021 ГОДИНА, НАРЕДБА за пожарната безопасност и защита на населението на територията на община Медковец, ПРОГРАМА ЗА БОРБА С КЪРЛЕЖИТЕ И КОМАРИТЕ В ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ 2020 – 2023 ГОДИНА са основните общински нормативни документи, които уреждат реда и условията по осигуряване на условия за спокойно обитаване, труд и отдих на населението, както и опазване на околната среда.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с дейностите по опазване на околната среда, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

При осъществяване на дейностите, свързани с опазване на околната среда Общинска администрация Медковец работи съвместно с РИОСВ – Монтана, Басейнова дирекция „Дунавски район“ – Плевен и РЗИ – Монтана.

Сътрудничеството между Общината и регионалните органи на централни ведомства по въпроси, свързани с опазване на околната среда се изразява в участието в работни срещи, семинари, лични контакти. Привличат се представители на бизнеса и специализирани консултантски организации при решаване на екологични проблеми.

За решаване на проблемите по управление на отпадъците Община Медковец работи в тясно сътрудничество с останалите общини, членове на РСУО – Монтана.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

С «Водоснабдяване и канализация» ООД – Монтана за получаване на:

- разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;
- разрешителни за заустване на битови и производствени отпадъчни води;

По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Медковец поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – Монтана;

- ИАОС и РЛ Монтана към ИАОС;
- РЗИ – Монтана;
- Басейнова «Дунавски район» – Плевен;
- Областна администрация – Монтана;
- Областна дирекция «Земеделие и гори» – Монтана;
- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Монтана.
- Областна дирекция по безопасност на храните – Монтана.

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС

Програмата за опазване на околната среда се реализира чрез средства от общинския бюджет и европейски оперативни програми за финансиране.

Средствата от общинския бюджет се събират от такса битови отпадъци и се разходват, съгласно ежегодно приемана План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Медковец.

РАЗХОДИТЕ, заложиени в план-сметката за ТБО за 2022г., в размер на 159 516,00 лева, са:

- Сметосъбиране и сметоизвозване – 105 023,00 лв.
- Депониране на отпадъци – 25 180 лв.
- Отчисления и обезпечения по чл.60 и чл.64 от ЗУО – 7 350,00 лв.
- Почистване на места за обществено ползване – 21 963,00 лв.

ПРИХОДИТЕ ЗА 2022г. от таксата за битови отпадъци са предвидени в размер на 141 000,00 лв., а реално очакваната събираемост от плащанията на физическите и юридически лица – около 75 – 90%.

Анализът на данните показва, че общо за 2022г., Община Медковец се очаква дофинансирала дейности по управление на отпадъците на обща стойност от минимум 32 616 лева.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците

А) Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Б) Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда“, ПУДООС, ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Необходимостта от засилване на контрола от страна на администрацията, намаляване на обема на депонираните отпадъци, което изисква допълнителни дейности по разделно събиране и предварително третиране, както и провеждането на кампании сред населението ще доведат до увеличаване на необходимите финансови средства и разходите в това направление.

За изпълнението на плановете за действие предвидени в стратегическите документи на общината следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и

други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фондове, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет, концесии и др.

5.4. Информирание на обществеността

Община Медковец няма ефективно функционираща система за информиране на населението за състоянието на околната среда.

Съгласно нормативните изисквания на чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Информирането на населението на община Медковец за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на подробни устройствени планове.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ.

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. Методът цели да установи:

- Кой са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура;
- Кой са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда;

- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна;
- Кой са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни“ и „слаби страни“. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности“ и „заплахи“.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Анализът на силните страни на Община Медковец, възможностите да се възползваме от тях, вътрешните слаби страни на Общината и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности /перспективи/ за Общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира Общината в бъдеще.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Медковец са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата“ могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Медковец през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
➤ Близост до гр.Монтана ➤ Чиста околна среда, богато биоразнообразие. ➤ Липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда. ➤ Екологично чист район (липса на рискови производства) ➤ Добро качество на атмосферния въздух. ➤ Липса на източници на наднормен шум и йонизиращи лъчения. ➤ Наличие на плодородни почви ➤ Липса на замърсяване на почвите. ➤ Благоприятни условия за развитие на биоземеделие и животновъдство. ➤ Изградена система за организирано сметосъбиране във	➤ Загуби на питейна вода и влошаване на качеството ѝ в резултат от амортизацията на водопроводната мрежа в някои от населените места. ➤ Частично изградена канализация, само една налична ПСОВ. ➤ Слабо развито био земеделие. ➤ Сезонен дефицит на водни ресурси ➤ Монокултурно и разпокъсано земеделие ➤ Липса на практики за многофункционално управление на горите ➤ Липсват мерки и практики за енергийна ефективност ➤ Основен източник на енергия за отопление в общината са твърдите горива.

всички населени места в общината и частично въведено разделно събиране на отпадъци. ➤ Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за разрешаване на проблемите по опазване на околната среда.	➤ Увеличаване на количествата депонирани отпадъци и нарастване нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението. ➤ Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания в общината. ➤ Отрицателен баланс между приходите и разходите за опазване на околната среда и управление на отпадъците. ➤ Липса на собствени финансови средства за финансиране на големи екологични проекти. ➤ Ниска екологична култура на населението. ➤ Слабо развита икономика ➤ Наличие на голяма безработица
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
➤ Адаптиране на залесяванията към климатичните промени и увеличаване капацитета на горите за редуциране на вредните емисии в атмосферата. ➤ Потенциал за развитие на биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство с висока добавена стойност. ➤ Изграждане на канализация и ПСОВ във всички по-големи населени места на общината. ➤ Ликвидиране на нерегламентирани сметища ➤ Разширяване и доизграждане на инженерната инфраструктура ➤ Модернизиране на водопроводната мрежа ➤ Използване на нови технологии за третиране и оползотворяване на отпадъците. ➤ Намаляване използването на конвенционални източници на	➤ Замърсяване на околната среда от антропогенни и други фактори. ➤ Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждање на ресурсни проблеми. ➤ Нарастването на енергийните нужди може да доведе до нерационални решения и увеличаване използването на твърди горива. ➤ Незаконна сеч и браконьерство в горите. ➤ Риск от горски пожари и природни бедствия. ➤ Увеличаващи се разходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците. ➤ Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци“. ➤ Продължаващо изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани места.

енергия и замаяната им с възобновяеми. ➤ Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда. ➤ Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти. ➤ Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда.	➤ Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазване на околната среда.
--	---

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията е обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качества на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава.

Планът за интегрирано развитие на община Медковец за периода 2021-2028г. поставя следните стратегическа цели, пряко свързана с опазването на околната среда:

Стратегическа Цел II: Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческо наследство.

Пряко обвързани с тази Стратегическа цел са *Приоритет 2 - Развитие на инфраструктурата, опазване на околната среда, природното богатство и културно-историческото наследство* и *Приоритет 3 - Преодоляване на демографската криза, подобряване качеството на живот и жизнената среда, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в общината.*

Изпълнението на мерките в *Приоритет 2* и *Приоритет 3* ще допринесат за реализацията на следните специфични цели:

- Насърчаване на устойчивото управление на водите;
- Насърчаване на прехода към кръгова икономика;
- Засилване на биоразнообразието, „зелената“ инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването на околната среда;
- Устойчиво управление на отпадъците;
- Насърчаване на адаптирането към изменението на климата;
- Предотвратяване и управление на риска от природни бедствия, аварии и катастрофи.

Интервенциите по приоритета са насочени към подобряване на социалната и екологична среда и ориентиране към по-зелена и нисковъглеродна икономика, опазване на богатото биологично разнообразие, превенция и защита от рискове от бедствия и климатични промени. За ограничаване на размера на климатичните промени най-важно действие е намаляване на емисиите на парникови газове, чрез преминаване към нисковъглеродна икономика. Другата линия на противодействие изисква планирането и прилагането на мерки за ограничаване на вредното влияние на негативните процеси и явления, предизвикани от климатичните промени. Неутрализирането на тези въздействия ще се води по две линии – чрез превенция, с която се цели ограничаване на по-нататъшното развитие на климатичните промени, и чрез борба с техните последици. Това са и ключови приоритети в ЕС.

Приетата визия, определяща желаното и постижимо състояние в екологичен аспект на община Медковец за периода 2021-2028г. е следната:

МЕДКОВЕЦ – ОБЩИНА С ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА, БЕЗ РИСКОВЕ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО, С УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНИ ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ЕКОЛОГИЧНО СЕЛСКО СТОПАНСТВО.

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в перспектива от осем години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от

анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Генерална стратегическа цел

„Подобряване качеството на живот на населението в община Медковец чрез осигуряване на зелена и благоприятна околна среда, обновяване на инфраструктурите и благоустрояване на населените места“.

2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Медковец в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, което ще доведе до намаляване на риска за здравето на населението.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, отговарящи на специфичните цели, заложи в Плана за интегрирано развитие на община Медковец за периода 2021 – 2027г., оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Насърчаване на устойчивото управление на водите

Основните дейности в рамките на специфичната цел са насочени предимно към подмяна и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа, изграждане на нови канализационни системи и ПСОВ, както и осигуряване на подходящи технологии за пречистване на водите.

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

- Изграждане на пречиствателни модули за отпадни води от смесен тип и доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна мрежа- с.Медковец“.

- Реконструкция на част от водоснабдителните системи в селата

Специфична цел №2: Устойчиво управление на отпадъците

Основните дейности в рамките на специфичната цел са насочени предимно към осигуряване на законосъобразно управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

- Подобряване управлението на отпадъците, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране, включително пречистване на отпадъчните води

Мярка 2.2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и обезвреждане на отпадъците

- Изграждане на площадки за временно съхранение на строителни отпадъци по населени места

- Изграждане на площадки за биоразградими и зелени отпадъци по населени места

- Усъвършенстване на системата за разделно събиране на отпадъци /вкл.отпадъци от опаковки/

Мярка 2.3: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците

- Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци

- Обучения на служители в Общинската администрация и други общински звена по теми, свързани с управление на отпадъците

- Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците

Мярка 2.4: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците

- Предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища
- Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи
- Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.
- Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици
- Участие в национални кампании на ПУДООС.

Специфична цел № 3: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване и подобряване чистотата на населените места

Основните дейности в рамките на специфичната цел са насочени предимно към запазване на качествата на околната среда и биологичното разнообразие и подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000.

Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие

- Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината.
- Поддържане и увеличаване на растителността в зелените системи, изпълнение на залесителни мероприятия.
- Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

- Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината.
- Изготвяне на планове за управление на Защитените местности в общината
- Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии

Мярка 3.3: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

- Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа.
- Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №4: Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух и насърчаване на адаптирането към изменението на климата

Основните дейности в рамките на специфичната цел са насочени предимно към намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление, транспорта и вторично запрашаване – преминаване към алтернативно отопление, ВЕИ, почистване и измиване на улици и др.; прилагане на мерки за енергийна ефективност в предприятия, частния и обществения сектор, въз основа на препоръки от доклади за енергиен одит (обследване за енергийна ефективност), въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението, стимулиране използването на електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници и повишаване на енергийната ефективност на обществения и жилищния сграден фонд, въвеждане на енергийноефективно и ВЕИ улично, парково и фасадно осветление.

Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употребата на твърди горива и внядряване на щадящи околната среда производства.

- Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Мярка 4.2: Въвеждане на мерки за енергийна ефективност.

- Саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради

- Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в общински сгради в община Медковец

- Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради, включително държавна собственост

Специфична цел №5: Предотвратяване и управление на риска от природни бедствия, аварии и катастрофи

Основните дейности в рамките на специфичната цел са насочени предимно към превенция и управление на риска от наводнения и засушаване, анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и др., управление на риска от природни бедствия и за защита на живота и здравето на населението (с фокус върху повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения), модернизация, укрепване и доизграждане на защитни съоръжения, корекция на речни корита, прочистване на дерета и др., както и изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии.

Мярка 5.1: Предотвратяване на риска от наводнения.

- Брегоукрепване и корекция на речни корита в общината

- Ежегодно прочистване на речни корита и дерета и наблюдаване на съоръжения, мостове, водостоци и други за предотвратяване на наводнения

- Ремонт на язовирите общинска собственост

Мярка 5.2: Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии.

- Приемане на годишни програми за ограничаване на рисковете от бедствия и аварии

Специфична цел №6: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 6.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Община Медковец

Мярка 6.2: Подобряване на информационната безопасност и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

- Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации, работещи в сферата на околната среда.

- Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

РАЗДЕЛ V: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ 2021 Г. – 2028 Г.

Специфична цел № 1: Насърчаване на устойчивото управление на водите

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил. лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за напредък
1	2	3	4	5	6	7
<i>Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината</i>	1.1.1. Изграждане на пречиствателни модули за отпадни води от смесен тип и доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна мрежа- с.Медковец	Предстои уточняване	Община Медковец, ВиК, БДДР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2021 – 2028	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК	
	1.1.2. Реконструкция на част от водоснабдителните системи в селата	Предстои уточняване	Община Медковец, ВиК, БДДР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2021 – 2028	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК	
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.1.						
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1:						

Специфична цел №2: Устойчиво управление на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за напредък
1	2	3	4	5	6	7
<i>Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци</i>	2.1.1. Подобряване управлението на отпадъците, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране, включително пречистване на отпадъчните води		Община Медковец, ЮЛ	2021 – 2028	ОПОС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др	Количество разделно събрани отпадъци; Количество депонирани ТБО
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.1.						
<i>Мярка 2.2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и обезвреждане на отпадъците</i>	2.2.1. Изграждане на площадки за временно съхранение на строителни отпадъци по населени места	Предстои уточняване	Община Медковец	2021 – 2028	ОПОС, ПУДООС, МОСВ, Общински бюджет и др.	Брой площадки за временно съхранение на строителни отпадъци
	2.2.2. Изграждане на площадки за биоразградими и зелени отпадъци по населени места	Предстои уточняване	Община Медковец	2021 – 2028	ОПОС, ПУДООС, МОСВ, Общински бюджет и др.	Брой площадки за биоразградими и зелени отпадъци
	2.2.3. Усъвършенстване на	Предстои уточняване	Община/ Организация по оползотворяване	2021 – 2028	Общински, бюджет, организация по	Брой инсталирани контейнери за разделно събрани

	системата за разделно събиране на отпадъци /вкл.отпадъци от опаковки/				оползотворяване	ОО
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.2.						
<i>Мярка 2.3: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците</i>	2.3.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	2021-2028	-	Приети нормативни актове, съответстващи на изискванията на националното и европейското законодателство
	2.3.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми, свързани с управление на отпадъците	Предстои уточняване	Община, МОСВ, НСОРБ	2021-2028	Общински бюджет, Държавен бюджет и др.	Брой обучени служители
	2.3.3 Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложиени в Програмата за управление на	-	Община	Постоянен, веднъж годишно до 31 март	-	Налични отчети за всяка година от периода на програмата

	отпадъците					
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.3.						
<i>Мярка 2.4: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците</i>	2.4.1. Предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища	-	Община	2021-2028	-	Брой нерегламентирани сметища – целева стойност "0"
	2.4.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	Предстои уточняване	Община	2021-2028	Общински бюджет и др.	Брой проведени кампании
	2.4.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове,	Предстои уточняване	Община	2021-2028	Общински бюджет и др.	Брой проведени кампании

	градинки, площади и др.					
	2.4.4. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	Предстои уточняване	Община, училища и детски градини	2021-2028	Общински бюджет и др.	Брой проведени конкурси
	2.4.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	Предстои уточняване	Община, кметства, училища и детски градини	2021-2028	ПУДООС	Брой реализирани кампании
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.4.						
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2:						

Специфична цел № 3: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване и подобряване чистотата на населените места

	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за напредък
1	2	3	4	5	6	7
<i>Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие на община Медковец</i>	3.1.1. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	Предстои уточняване	Община, ДГС,	2021 – 2028	СПРЗСР, Общински бюджет и други	Брой новоизградени екопътеки; Брой съществуващи екопътеки, годни за използване.
	3.1.2. Поддържане и увеличаване на растителността в	Предстои уточняване	Община	2021 – 2028	СПРЗСР, Общински бюджет и други	Брой залесителни мероприятия

	зелените системи, изпълнение на залесителни мероприятия					
	3.1.3. Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината	Предстои уточняване	Община	2021 – 2028	МОСВ, ПУДООС и др.	Брой изготвени карти на местообитения; Брой изготвени карти на видове
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.1.						
<i>Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Медковец</i>	3.2.1. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	Предстои уточняване	РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2028	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми	Брой изпълнени мерки
	3.2.2. Изготвяне на планове за управление на Защитените местности в общината	Предстои уточняване	РИОСВ, Община	2021 – 2028	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми	Брой изготвени ПУ (вкл. В сътрудничество с други субекти)
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	Предстои уточняване	Община, ДГС	2021 – 2028	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми	Изпълнени лесоустройствени мероприятия в горските територии

ОБЩО ЗА МЯРКА 3.2.						
<i>Мярка 3.3: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване</i>	3.3.1. Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа	Предстои уточняване	Община	2021 – 2028	Общински бюджет, СПРЗСР и други	Дължина в км на новоизградена мрежа; Дължина в км на рехабилитирана мрежа
	3.3.2. Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова водопроводна и канализационна мрежа	Предстои уточняване	Община	2021 – 2028	Общински бюджет, СПРЗСР, ПУДООС и други	Дължина в км на новоизградена мрежа; Дължина в км на рехабилитирана мрежа
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.3.						
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3:						

Специфична цел №4: Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух и насърчаване на адаптирането към изменението на климата

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за напредък
1	2	3	4	5	6	7
<i>Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употребата на твърди горива и</i>	4.1.1. Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната	Предстои уточняване	Община Медковец	2021 – 2028	ОПИК, Частни инвестиции и др.	Брой отклонения от нормативно определените нива – целева стойност "0"

внядряване на щадящи околната среда производства						
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.1.						
Мярка 4.2: Въвеждане на мерки за енергийна ефективност	4.2.1. Саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради	Предстои уточняване	Община, Частни физически и/или юридически лица	2021 – 2028	Частни инвестиции и други източници	Брой сгради с приложени мерки за ЕЕ
	4.2.2. Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в общински сгради в община Медковец	Предстои уточняване	Община	2021 – 2028	НПВУ, СПРЗСР, Репубикански бюджет, Общински бюджет и др.	Брой сгради с приложени мерки за ЕЕ
	4.2.3. Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради, включително държавна собственост.	Предстои уточняване	Община, Министерства и др.	2021 – 2028	НПВУ, МВР, Репубикански бюджет	Брой сгради с приложени мерки за ЕЕ
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.2.						
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4:						

Специфична цел №5: Предотвратяване и управление на риска от природни бедствия, аварии и катастрофи

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за напредък
1	2	3	4	5	6	7

<i>Мярка 5.1: Предотвратяване на риска от наводнения</i>	5.1.1. Брегоукрепване и корекция на речни корита в общината	Предстои уточняване	Община, БДДР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2021 – 2028	ОПОС, МОСВ, Републикански бюджет	Брой изпълнени брегоукрепвания; Дължина в метри на коригирани речни корита
	5.1.2. Ежегодно прочистване на речни корита и дерета и наблюдаване на съоръжения, мостове, водостоци и други за предотвратяване на наводнения	Предстои уточняване	Община, БДДР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2021 – 2028	Общински бюджет	Брой отчети за наблюдение; Дължина в метри на почистени речни корита
	5.1.3. Ремонт на язовирите общинска собственост	Предстои уточняване	Община,	2021 – 2028	Общински бюджет, ОПОС, МОСВ, Републикански бюджет	Брой ремонтирани язовирни стени
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.1.						
<i>Мярка 5.2: Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска</i>	5.2.1. Приемане на годишни програми за ограничаване на рисковете от бедствия и аварии	Предстои уточняване	Община и други институции, БДДР	2021 – 2028	ТГС, ФМ ЕИП, НПВУ, ОПОС и други	Налична ПОРБА

от природни бедствия и аварии						
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.1.						
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 5:						

Специфична цел №6: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за напредък
1	2		3	4	5	7
Мярка 6.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Община Медковец	6.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	Предстои уточняване	Община	2021 – 2028 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет	Брой проведени обучения
ОБЩО ЗА МЯРКА 6.1.						
Мярка 6.2: Подобряване на информационната обеспеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	6.2.1. Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации, работещи в сферата на околната среда	-	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 – 2028 г.	-	Наличен механизъм, вкл. Обратна връзка

	6.2.2.Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа	Предстои уточняване	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 – 2028г.	ПУДООС, Общински бюджет	Изградена подходяща информационна система
ОБЩО ЗА МЯРКА 6.2.						
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 6:						
ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕДКОВЕЦ 2021-2028						

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Спазването на екологичното законодателство и прилагането на политиката на Община Медковец, дефинирана в настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице. Реализацията на Програмата може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна система, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности в програмата.

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

Периодично да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи.

Да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет.

Източници на финансиране на екологични проекти

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;

- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националният доверителен екофонд;
- Публична инвестиционната програма на МС;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Национален план за възстановяване и устойчивост;
- Програма „Околна среда“ 2021-2027г.;
- Финансов механизъм на ЕИП;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027г. (СПРЗСР);
- Програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027г.;
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнени“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Координиращ орган за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС 2021-2028г. е РИОСВ - Монтана. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се

публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Монтана.

Препоръчва се годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществяваните мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Протокол за предаване на въпросниците; Протокол за приемане на попълнените въпросници; Анкетни карти; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Матрични карти за оценка на индикаторите; Мониторингови доклади.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика.

Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Медковец има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики.

В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания с вътрешен и външен характер.

Реализирането на *Програмата за опазване на околната среда на община Медковец* е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030г.

- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028г.

- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027г.

- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024г.

- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030г.

- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030г.

- Национална програма за развитие: България 2030

- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022г.

- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие

- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

- Закон за опазване на околната среда

- Закон за водите

- Закон за управление на отпадъците

- Закон за чистотата на атмосферния въздух

- Закон за почвите

- Закон за защита от шума в околната среда

- Закон за подземните богатства

- Закон за опазване на земеделските земи

- Закон за биологичното разнообразие

- Закон за лечебните растения

- Закон за защитените територии

- Закон за защита на растенията
- Закон за защита на животните
- [Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати](#)
- Закон за устройство на територията
- Закон за местните данъци и такси
- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане
- Наредба №7 от 22 декември 2003г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба №7 от 3 май 1999г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- Наредба №11 от 14 май 2007г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г.;
- Наредба №1 от 10 октомври 2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба №2 от 13 септември 2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба №3 от 16 октомври 2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба №1 от 11 април 2011г. за мониторинг на водите,

- Наредба №6 от 9 ноември 2000г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба №9 от 16 март 2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
- Наредба №2 от 8 юни 2011г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба №12 от 18 юни 2002г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване,;
- Наредба за ползването на повърхностните води;
- Наредба №26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;
- Наредба №2 от 23.07.2014г. за класификацията на отпадъците;
- Наредба №4 от 5.04.2013г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 от 13 Септември 2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
- Наредба №7 от 24.08.2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 год., за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци;
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки;
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми;
- Наредба №3 от 1 август 2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба №2 от 20 януари 2004г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения;
- Наредба №5 от 19 юли 2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии;
- Наредба №54 от 13 декември 2010г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда;

- Наредба №6 от 26 юни 2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението,;
- Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България,;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони;
- План за интегрирано развитие на община Медковец 2021-2027г.
- Наредби, Програми и Заповеди на община Медковец.

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГПСОВ	Градски пречиствателни станции за отпадни води
ДБ	Държавен бюджет
ДЛ	Държавно лесничейство
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии

ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците
НСОБР	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОСПД	Национална стратегия по околна среда и План за действие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОБ	Общински бюджет
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ПД	План за действие
ПДК	Пределно допустими концентрации
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води

СПРЗСР Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони

ТБО Твърди битови отпадъци

dka Декар

ха Хектар

t Тон

РАЗДЕЛ ІХ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Към Програма за опазване на околната среда на
Община Медковец 2021-2028г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Медковец

III. Дейности за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

VI. Местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

VII. Видове под специален режим

VIII. Заключение

IX. Термини и дефиниции

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият раздел „Лечебни растения“ (ЛР) към общинската Програма за опазване на околната среда на община Медковец за периода 2021-2028г. е разработен на основание чл.50, т.3 и чл.55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), обн. ДВ бр.29 от 7 Април 2000г., и във връзка с разпоредбите на Наредба №2 от 20 януари 2004г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр.14 от 29 февруари 2004г.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечение на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, настойки и др. Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват при спазване принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволява прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастящите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способности и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения“ в ПООС на община

Медковец повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

Цел:

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Медковец. Той урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки.

Задачи:

- Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- Поддържане и съхранение на екосистемите, съдържащи лечебни растения;
- Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

Нормативи:

- Закон за лечебните растения
- Наредба №2 от 20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от МОСВ.
- Наредба №5 от 19 юли 2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018г., издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите.

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения“ към ПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл.46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
2. Издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

Настоящият раздел „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ

Територията на община Медковец е богата на горски ресурси и естествени находища на лечебни растения, диворастващи плодове и билки. Горските ресурси в община Медковец са едно от най-големите ѝ природни богатства. От една страна, те са суровина за развитие на дървопреработваща и мебелна промишленост, а от друга, създават условия

за развитието на туризма. Именно поради тази причина, тяхната устойчива експлоатация и съхранение са от ключово значение за общината.

На етапа на изготвяне на настоящия раздел „Лечебни растения“ не разполагаме с точни данни за количествата събрани билки на територията на общината през последните години. Липсват данни и за реалните количества събирани от населението лечебни растения за лична употреба.

На територията на община Медковец, съгласно регистъра на ОДБХ – Монтана, няма регистрирани пунктове за изкупуване на диворастящи гъби, горски плодове и билки.

За периода 2017 - 2020г. община Медковец е издавала позволителни за бране на липов цвят. С цел опазването на липовите дървета, от 2021г. със заповед № 90/16.06.2021г. на кмета на община Медковец, е забранено брането на липов цвят и листа, изсичането, чупенето и кастренето на клоните на дървета, намиращи се на територия – общинска собственост.

Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им. На тази база е изготвен и приложен списък на по-важните видове лечебни растения в община Медковец със стопанско и икономическо значение.

Находищата на лечебни растения на територията на общината са на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за стопански и лични нужди.

Към момента на изготвяне на ПООС на община Медковец за периода 2021 – 2028г. Няма налични данни както на общинско, така и на национално ниво относно точните местоположения на естествените находища на лечебни растения на територията на общината, условията в местообитанията и приблизителните им количества.

Предмет на такова картиране е предвидената в ПООС на община Медковец за периода 2021 – 2028г.

Дейност 3.1.3. Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината.

СПИСЪК

**на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на
Община Медковец**

№	Вид	Местонахождение	Срещаемост	Описание и приложение	Вид /описание по морфологични части, предмет на събиране и ползване
	Бръшлян <i>Hedera helix</i> 	В населените места и общински гори	На групи	(Сем. Бръшлянови - Araliaceae) - вечнозелено увивно или пълзящо растение. Отровно. Има противокашлично и отхрачващо действие. Запарка от бръшлян се използва при болки в очите.	Листа
	Акация бяла <i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Разпространена на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се в м."Слатина", м."Багачина", м."Хайдушки дол", така също и като култивирано растение.	По единично	Помага за подобряване на благосъстоянието, повишаване на имунитета. Бялата акация се счита за женско дърво, тя дава енергия, дава кураж на представителите на красивата половина на човечеството. Белият акациев мед е	Използват се лечебните свойства на цветовете (Flores Acaciae), кората (Cortex Acaciae) и листата (Folia Acaciae на акацията) на бяла акация.

				силен диафоретичен агент, както и успокояващ. Подпомага тялото с витамини и помага за справяне с инфекциозните заболявания.	
	Алое вера, <i>Aloe arborescens</i> <i>Mill</i> 	Среща се на територията на общината. Отглежда се като декоративно растение.	На групи	Алоето има установено биогенно стимулиращо, слабително, холеретично действие.	Листа
	Божур, <i>Paeonia</i> <i>Peregrina</i> <i>Mill</i>	Разпространен е на територията на цялата община. Среща се из храсталците и по сухи каменисти пространства на силно разреждени храсталаци – м. "Хайсушки дол" и м. "Багачина".	На групи	Нашата народна медицина препоръчва корените при спазми и болки в коремната област, хистерия, епилепсия, като диуретично средство, при пясък и камъни в бъбреците и др. в малки дози и също под ръководството и контрола на лекар. Венчелистчетата се употребяват в индийската народна медицина против	Корените (Radix Paeoniae), венчелистчетата (Flores Paeoniae, Flores Rosae benedictae) и семената (Semen Paeoniae).

				епилепсия, а в нашата народна медицина — против подагра и ревматизъм, при спастична кашлица и др.	
Босилек, <i>Salvia Pratensis L.</i>		Разпространен на територията на цялата община. Отглежда се в частните дворове като декоративно растение/подправка/.	На групи	Билката подобрява сърдечната функция.Предпазва от преждевременно стареене на кожата и тялото. Предотвратява развитието на атеросклероза и укрепва кръвоносните съдове, намалява холестерола. Василий предотвратява рака. Укрепва имунитета и се противопоставя на ентерококи, стафилококи и други патогени. Подобрява храносмилателния тракт, облекчава възпалението на лигавицата и газове. Увеличава съсирването на кръвта. Предпазва от развитието на хемороиди. Помага при екзацербация на артрит. Срещу настинки. Растението е добър антидепресант. Лекува устната кухина.	Стръкове Листа

				Облекчава главоболието. Укрепва зрението.	
Бяла бреза <i>Betula pendula</i> Roth. 	Разпространена на територията на цялата община вкл. И в регулацията на населените места.Расте единично или на групи из разсветлените гори и сечища.	По единично	Извлекците от листа на бялата бреза значително увеличават диурезата, а заедно с това и излъчването на натриевите и хлорните йони, т.е. действуват като салидиуретик.	Листа	
Бучиниш <i>Conium Maculatum L.</i> 	Широко разпространен на територията на цялата община, вкл. И в регулацията на селищата. Срещан най-често като бурен или плевел край огради, пътища и обработваеми площи.	На групи	В народната медицина като болкоуспокояващо средство външно във вид на лапи при ревматизъм, подагра, лимфатични възпаления и др., но само при лекарско предписание. Употребява се и като противонасекомно средство.	Стръкове	
Бъзак, Тревист бъз <i>Sambucus ebulus</i> L.	Широко разпространен на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Срещан най-често като бурен или плевел край огради ,пътища и в обработваеми площи.	На групи	Основното действие на бъзака е диуретично, антисептично, отхрачващо, улеснява отделянето на храчки при възпаления на дихателните пътища. В народната медицина са описани и приложения за	Корени Плодове Цветове	

				борба с рака.	
	Върбинка <i>Verbena officinalis</i> L. 	Разпространена на територията на цялата община. Среща се из ливади, тревисти места, покрай пътища и като плевел в окопните култури.	На петна	Върбинката е седативно /успокоително/, при чернодробни болести, понижаващо кръвното налягане, болезнена менструация. Върбинката е билка, която подсилва нервната система като успокоява напрежението и стреса. Тя може да се използва при лечение на меланхолия или депресия, истерия или обесивни състояния. Настройка или тенктура от върбинка се използват при безсъние. Тинктура от върбинка, в съчетание с тинктура от овес се прилата много успешно при нервни преумори и депресии. Като средство, причиняващо изпотяване /потогонно/ билката върбинка може да се използва при ранни стадии на настинка - за затопляне и за изчистване на носните пътища. При лечение на чернодробни заболявания тя може да бъде полезна при болести	Стръкове Цветове

				на жлъчния мехур и жълтеница. Като промивка на устата върбинката може да се използва при кариеси.	
Глог червен <i>Crataegus monogyna</i>		Расте из храсталаци и разредени гори. Разпространено в цялата страна докъм 1500 м надморска височина.	На групи	Семейство Розоцветни (Rosaceae). Бодлив храст или малко дръвче, до 4 м високо. Кората гладка тъмносива. Медоносно растение. В народната медицина препаратите на глога се използват предимно при спастични заболявания на кръвоносните съдове, и при атеросклероза на мозъка, както и като кардиотонично, седативно и отчасти диуретично средство.	Цвят с листа плод
Червен кантарион <i>Centaureum erythraea</i>		Расте по сухи и тревисти места, ливади и горски поляни	На групи	Билката има апетитовъзбуждащо действие, тонизира стомаха и стимулира отделянето на стомашен сок, жлъчка и панкреатичен сок.	Стръкове

					
Синя метличина <i>Centaurea cyanus</i> 	Расте като плевел сред посевите и по тревисти места. Разпространено е от низините докъм 1800 m надморска височина.	Дифузно	Действа апетитовъзбуждащо, жлъчегонно, диуретично	Цветове	
Глог червен <i>Crataegus monogyna</i> 	Расте из храсталаци и разредени гори. Разпространено в цялата страна докъм 1500 m надморска височина.	На групи	Семейство Розоцветни (Rosaceae). Бодлив храст или малко дръвче, до 4 м високо. Кората гладка тъмносива. Медоносно растение. В народната медицина препаратите на глога се използват предимно при спастични заболявания на кръвоносните съдове, и при атеросклероза на мозъка, както и като кардиотонично, седативно и отчасти диуретично	Цвят с листа плод	

				средство.	
Глухарче обикновено <i>Taraxacum officinale</i>		Среща се в населените места и извън тях в големи количества	На петна	Семейство Сложноцветни (Asteraceae) Съдържа естествен растителен латекс. Лечебни са всички части на растението. Използва се като чай за отслабване, при диабет, високо кръвно и цироза; при болни бъбреци и хемороиди.	Корените и цялата надземна цъфтяща част
Бял пелин <i>Artemisia absinthium</i>		Расте по тревисти и каменисти места, из храсталаци и градини, покрай огради и пътища	На групи	Пелинът е най-често употребяваното растение в балканската народна медицина, при гастрит и други възпаления на стомаха, черния дроб и жлъчни заболявания.	Листа Цялата надземна част
Девисил <i>Levisticum officinale Koch</i>		Разпространено на територията на цялата община като култивирано растение за подправка.	На групи	Билката има диуретично, стимулира храносмилането действие.	Листа Корени

					
Еньовче същинско <i>Galium verum</i>		Расте из храсталаци и като рудерално край пътища, селища и посеви. Билката е разпространена из цялата страна докъм 1000 м надморска височина.	На петна	(Сем. Брошови - Rubiaceae) - едногодишно тревисто растение. Надземните части се използват в народната медицина. Има диуретично, слабително, болкоуспокояващо действие.	Стрък
Широколистен жиловляк <i>Plantago major</i>		Вирее из пасища и ливади, край пътища и ниви, по пясъчливи и тревисти места из цялата ни страна.	На петна	Билката има омекчаващо ранозаздравяващо, противомикробно слабително, противоязвено диуретично действие	Листа

Теснолистен жиловляк <i>Plantago lanceolata</i> L. 	Разпространен на територията на цялата община. Среща се из ливади, пасища, край пътища, като плевел в градини и окопни култури.	На петна	Сред лечебните действия на живовляка са лечение на рани, противовъзпалително, обезболяващо, секретолитично.	Листа
Жълт кантарион лечебен <i>Hypericum androsaemum</i> 	Расте по сухи тревисти и храсталати места, разредени гори и сечища, изоставени орници, по необработвани места. Разпространено из цялата страна докъм 2000 м надморска височина.	На групи	(Сем. Звъникови - Hypericaceae) - многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо коренище. Има регенеративно, противовъзпалително действие, срещу язвена болест, депресия, екзема, периодично емоционално разстройство, меланхолични състояния, безпокойство, отказ от тютюнопушене, обрив на устата, херпес.	Цвят Листа
Здравец обикновен <i>Geranium macrorrhizum</i> L.	Разпространен на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места, по стръмни склонове със северно североизточно изложение. Култивира се в градини като декоративно и	На петна	В народната медицина коренището на обикновения, а също така и на кървавочервения здравец се употребява като затягащо средство при диарии (това действие на здравеца би могло да се обясни с богатото	Листа и цветове, коренища.

		украдно растение.		съдържание в коренището на дъбилни вещества). Воден извлек от коренището на здравеца се използва и външно за компреси при възпаление на кожата, циреи и пр., за тампони при кръвотечение от носа.	
Зайча сянка, аспарагус, лечебна спаржа, самодивска метла <i>Asparagus officinalis</i> L.		Разпространена на територията на цялата община вкл. и в регулацията на населените места. Расте главно по умерено влажни места, из храсталаци и разредени гори. Отглежда се най – вече като декоративно растение.	По единично	Препоръчва селечебното действие на зайчата сянка при обменни нарушения и в частност при лечението на захарната болест, като диуретично средство при чернодробна цироза, за лечение на аденома на простатата, като лактогонно средство. От всички тези показания най-оправдано е прилагането му като диуретично средство.	Използват се изсушените корени и коренища (Radix et rhizoma Asparagi) и младите зелени клонки (филокладии)
Иглика лечебна <i>Primula veris</i>		Среща се в големи количества в населените места и извън тях	На групи	(Сем. Игликови - Primulaceae) - многогодишно тревисто растение с късо коренище и множество дълги цилиндрични корени с диаметър 1-2 мм. Използват се във фитотерапевтичната практика и за приготвяне	Използват се корените и цвета на игликата.

				на фитопрепарати.	
Полски мак <i>Papaver Rhoeas</i> L. 	Широко разпространена на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се най – често като плевел край огради, пътища и в обработваеми площи.	На групи	Макът има успокояващ ефект върху централната нервна система, действа като леко сънотворно. Има обезболяващо, успокояващо, стягащо, потогонно и хемостатично действие. Инфузията на венчелистчетата се използва като отхрачващо средство при бронхит, трахеит, ларингит, безсъние, сърцебиене, както и дизентерия, диария, стомашно-чревни колики, спонтанно уриниране.	Стрък	
Киселец <i>Rumex acetosa</i> L.	Разпространен на територията на цялата община. Среща се по влажни места и по поречия на реки, покрай водоеми и тревисти места.	На групи	Употребяваният нашироко от нашата народна медицина киселец се използва против С-хиповитаминозни състояния поради богатото съдържание на аскорбинова киселина. Освен това стимулира жлъчната секреция, подобрява апетита и храносмилането, действа общотонизиращо на	Листа	

				организма и активира обмяната на веществата. Употребява се вътрешно и при кожни обриви и сърбежи. Киселецът показва и кръвоспиращ ефект и до известна степен може да отслаби повишената склонност към кръвотечения.	
	Снежно кокиче <i>Galanthus nivalis</i> L. 	Разпространено на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се из редките гори, по поляни и храсталаци, а в населените места се отглежда като градинско растение.	На групи	Според изследванията на български учени алкалоидът галантамин (нивалин) е обратим инхибитор на холинестеразата с висока активност. Нивалинът подобрява и възстановява нервно-мускулната проводимост, повишава тонуса на гладката мускулатура, разширява периферните съдове, прониква в ЦНС и улеснява провеждането на импулсите в централните холинергични синапси. Във връзка с това нивалинът намира широко приложение като антагонист на недеполяризиращите миорелаксанти, за лечение на двигателни и сетивни нарушения, свързани с неврити, полиневрити, церебрални парези, мускулни дистрофии, атония на гладкомускулните органи,	Цветове

				периферни съдови спазми, при невродерматити, в рентгенодиагностиката и др.	
Коприва <i>Urtica dioica</i> L. 	Разпространена на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се из тревисти торни и влажни места, покрай пътища, огради и реки.	На групи	Копривата има общоукрепващо, кръвоспиращо, диуретично, против артрит и ревматизъм, антиалергично действие. Тя намалява нивата на кръвната захар, листата на копривата стимулират появата на кърма, корените възпрепятстват уголемяването на простатата.	Листа	
Невен <i>Calendula officinalis</i> 	Разпространен е като градинско растение в цяла Европа. У нас се засажда като декоративно растение из градините на цялата страна в няколко форми.	По единично	Билката има доказано противомикробно действие и способност да ускрява заздравяването на рани. Прилага се за лечение на язви на стомаха и дванадесетопръсника.	Цветове	
Трънка <i>Prunus spinosa</i>	Расте из храсталаци, по слогове и край пътища в зоната на дъбовите гори в	По единично	Действа запичащо, противовъзпалително	Цветове Плодове	

		низините и планините			
Къпина полска <i>Rubus caesius</i> <i>Rubus sp. L.</i>	Среща се в горския фонд, край реки и обработваеми площи	На групи	Семейство Розоцветни – Rosaceae Приложение намират корените листата и плодовете. Основно действие на къпината е адстрингентно, запичащо и противовъзпалително.	Листа и плод	
Липа дребнолистна <i>Tilia cordata</i> 	Сенчести и умерено-влажни места из смесени широколистни гори и пътища	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) – листопадно дърво с височина до 30 метра. Дребнолистната липа е горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и багрилно растение.	Цвят	
Мащерка дългостъблена <i>Thymus longidentatus</i>	Мащерката расте по сухи, скалисти и припечни места, из храсталаци и пасища. Разпространено из цялата страна докъм 2000 м надморска височина.	На групи	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - полухрастче, формиращо сбита или рехави туфи, високи до 10 (30) см. Събират се стръковете с листата и	Цвят	

				цветовете. Мащерката се прилага като запарка при суха кашлица, спастичен бронхит, коклюш, стомашно-чревни възпалителни заболявания с колики и метеоризъм, както и външно за промивка на устната кухина и за гаргара.	
Мента обикновена <i>Mentha spicata</i>		Среща се в покрайнините на горите в малки количества	В групи	Семейство Устноцветни (Lamiaceae) Лечебно и ароматно растение, със свойства, които помагат за лечение на храносмилателни проблеми - лошо храносмилане, метеоризъм, гадене или повръщане, но ментата има и успокояващи и отхрачващи ефекти.	Използват се листата на растението.
Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i>		Среща се в големи количества около обработваемите площи	На групи	Овчарска торбичка е едногодишно или двугодишно тревисто растение от сем. Brassicaceae (Cruciferae) — Кръстоцветни. Има хемостатични, хипотензивни, фитонцидни, холеретични, стягащи, антипиретични лечебни свойства. Разширява периферните	Стрък

				съдове, повишава тонуса на матката и повишава подвижността на мускулите, активира чревната подвижност. Съдържа голямо количество калий.	
Мъжка папрат <i>Dryopteris filix-mas</i>		Расте из сенчести влажни места в горите и храсталаците, предимно в планините. Разпространено из цялата страна докъм 1800 м надморска височина.	По единично	Сем. Polypodiaceae — Папратови. Многогодишно тревисто спорово растение с дебело косо или изправено, до 25 см дълго, кафяво коренище, покрито с многобройни останки от стари листа. Укрепва и формира правилния скелет; подобрява функционирането на нервната система; нормализира метаболизма; има тонизиращо, успокояващо, дезинфекциращо, антибактериално и спазмолитично действие; почиства организма от токсини; укрепва имунната система; решава много кожни проблеми (екзема, обриви, нелечителни увреждания за дълго време); ефективен при хронично главоболие; облекчава ревматичните болки; бори се с паразити.	Корен

Смрадлика <i>Cotinus coggygia</i> 	Расте по сухи каменисти и скалисти места, из храсталаци и разредени дъбови гори, обикновено на варовик. Разпространено в по-топлите части на страната докъм 800 м надморска височина.		Семейство Смрадликови (Anacardiaceae) Билката смрадлика е храст, до 4 м висок, рядко ниско дърво. Употребява се външно като противовъзпалително и антисептично средство при кожни заболявания, акне, гнойни пъпки, рани, подувания от измръзване и потене на краката, при хемороиди, циреи, възпаление на венците и др.	Събират се листата на смрадликата.
Бял равнец <i>Achillea millefolium</i> Achillea millefolium L. Image processed by Thomas Schoepke www.plant-pictures.de	Среща се по сухите тревисти места, край пътищата, около горите, поляните, из недобре обработените посеви като плевел, из ливадите, между храсталаци и др. почти из цялата страна, като достига до 1600 м надморска височина..	На петна	Сем. Сложноцветни - Asteraceae - многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки. Има кръвоспиращо и противовъзпалително действие, които се дължат на съдържащото се в него етерично масло.	Цвят
Теменуга миризлива <i>Viola odorata</i>	Рядко се среща в просветлените листопадни гори и храсталаци, предимно в доловете и поречията на по-големите реки.	На петна	Сем. Violaceae (Теменугови) Многогодишно тревисто растение без стъбло, с надземни издънки, високо от 3 до 12 cm. Декоративно и медоносно растение. Отглежда се в цялата страна. В	Стрък Корен

				цветовете, листата и корените се съдържа теменугово масло, използвано в парфюмерията. Корените съдържат алкалоида виолин, намиращ приложение в медицината.	
	Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i> 	Расте по сухи тревисти места, като бурен край селища, пътища и изоставени места, плевел из посевите. Разпространено - из цялата страна докъм 1600 м надморска височина.	На групи и на петна	Семейство Сложноцветни (Compositae, Asteraceae). Двугодишно тревисто бодливо растение с вретеновиден месест корен. Стеблото е изправено, 100—200 см високо, силно разклонено. Извлек от магарешки трън действа тонизиращо и ободряващо на организма. Приложен в малки дози, извлекът от магарешки трън възбужда централната нервна система, докато по-големите дози я потискат. В състояние е да подобри сърдечната дейност и да повиши в резултат на това пониженото артериално налягане. Растението оказва и известно противомикробно действие. Цветните кошнички на билката се използват за външно приложение при	Надземна част с кошничките и листа без долната стъблена част

				обриви на кожата и при вторични кожни инфекции. Влияе благоприятно на заболявания на пикочно-половата система, при простатит. В нормални дози повишава потентността.	
Малина <i>Rubus idaeus</i> 	Среща се в малки количества на територията на общината в покрайнините на горите	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - полухраст с изправени, вдървени стъбла. Използва се във фитотерапията, като билка в народната медицина, като суровина в хранително-вкусовата промишленост.	Листа и плод	
Шипка храсталачна <i>Rosa corymbifera</i> 	Край пътища, по синори, храсталаци и гори. Установена е в цялата страна между 0 и 1000 метра надморска височина	На групи	Семейство розоцветни Листопаден храст висок до 2,5 метра. Лечебно и хранително растение. Има авитаминозно, антискорбутно, адстрингентно (затягащо), холагогно и диуретично действие. Използва се при хиповитаминози (пролетна умора, след боледувания), при лечение на атеросклероза, за подобряване на храносмилането и обмяната на веществата, за повишаване на	Плод	

				жизнения тонус и др.	
Маточина <i>Melissa officinalis</i> 	Расте из сенчести храсталаци, разредени гори, тревисти и каменисти места, понякога и край селищата. Разпространено из цялата страна докъм 1000 м надморска височина.	На групи	Известна още като лимонче, пчелно биле, лимонка. Многогодишно тревисто растение с характерна лимонена миризма. В народната медицина маточината се използва за лечение на редица заболявания, като невроза, нервно сърцебиене, климакс, дисменорея, меланхолия, бронхиална астма, повръщане по време на бременност.	Използват се листата на маточината.	
Горска ягода <i>Fragaria vesca</i> 	Расте по поляните, из храсталаци и горите.	По единично	Воден извлек от листата на ягодата предизвиква разширяване на кръвоносните съдове, снижава артериалното налягане, забавя сърдечния ритъм и усилва съкратителната способност на сърцето. Маточните съкращения също се усилват. Пресните плодове се препоръчват като лечебно средство при високо артериално налягане, при атеросклероза, при язва, анемия, неврастения и др.	Плодове Листа	
Татул <i>Datura stramonium</i>	Расте по развалини и изоставени места, като бурен край селищата. Разпространено из цялата	На групи	Едногодишно тревисто растение с неприятна миризма. Стеблото изправено, до 120 см	Листа	

		страна докъм 1000 м надморска височина.		високо, в горната част разклонено. Листата са последователни, на дълги дръжки, яйцевидни островърхи, дълбоко изрязано назъбени. Цветовете са едри. Отровна билка! Използва се при различни спастични състояния, но главно при астма под формата на противоастматични цигари или прах за поставяне върху въглен и вдишване на дима.	
Копър <i>Anethum Graveolens</i> L. 	Разпространен на територията на цялата община като култивирано растение за подправка..	На групи	Употребява се нашироко в нашата народна медицина като успокоително и газогонно средство, за увеличаване млякото у кърмачките и др. във вид Кукувичата прежда се използва предимно като лаксативно, диуретично и болкоуспокояващо средство, а в тибетската медицина - и за кръвоспиране. В Германия билката се прилага при стомашно-чревни заболявания след направени проучвания на немски учени. Външно кукувичата прежда се използва за бани при кожни заболявания.на запарка	Семена Листа	
Кукувича прежда	Широко разпространена на територията на цялата	На групи	Употребява се нашироко в нашата народна медицина	Надземна част	

<i>Cuscuta europaea</i> L. 	община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се най – често като паразит в зеленчуковите градини, край пътища и по диви растения.		като успокоително и газогонно средство, за увеличаване млякото у кърмачките и др. във вид на запарка	
Кукуряк <i>Helleborus odoratus</i> Waldst. et Kit. 	Разпространен на територията на цялата община. Расте из храсталаци, по поляни, най – често в м. "Хайсушки дол", м. "Слатина" и м. "Багачина".	На групи	В българската народна медицина коренището на кукуряка, сварено в оцет, се прилага външно при косопад, пърхут и за укрепване на косата, за промивки на гнойни рани и др. Да се има предвид, че билката е силно отровна и трябва да се избягва използването ѝ.	Коренище
Лайка <i>Matricaria recutita</i> L. 	Широко разпространена на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се край пътища, ливади и мери.	На групи	В народната медицина лайката се използва при най-различни заболявания и е една от най-широко употребяваните билки при колики, при уртикария (чрез компреси), за гаргара при възпалителни заболявания на устната кухина (стоматити, гингивити), при лош дъх на устата, при гъбичкови възпаления на лигавицата на устната кухина. Компреси от запарка се	Цветове

				използват при външни хемороиди, перианални фистули, за влагалищни прмивки при бяло течение и т.н.	
Люляк <i>Syringa vulgaris</i> L. 	Разпространен на територията на цялата община в частни дворове	По единично	Поради потогонното си действие люлякът намира приложение при простудни заболявания като антипиретично средство. Извлеци от цветовете и зелените листа на билката се използват и като средство за стимулиране на апетита, а също така и на секреторната дейност на жлезите, разположени по цялото протежение на храносмилателния канал. Това усилващо апетита действие на билката се свързва със съдържащите се в нея горчиви вещества от глюкозиден тип (например феноглюкозидите си - рингин, синригопикрин и алифатния сесквитерпен с приятен аромат фарнезол). В листата на люляка се съдържа значително количество (до 200 мг%) аскорбинова киселина.	Цветовете	
Есенен минзухар <i>COLCHICUM AUTUMNALE</i> L.	Разпространен в ограничени количества на територията на общината. Среща се в м."Хайдушки дол", М."Слатина" и м."Багачина".	На групи	Като суровина в химикофармацевтичната промишленост за получаване на алкалоида колхицин. Силна и опасна отрова.	Семена	

					
Момина сълза <i>CONVALLARIA MAJALIS L.</i>		Разпространена на територията на общината, вкл. и в регулацията на населените места, където се отглежда като градинско растение.	На групи	В народната медицина се използва само майските цветове от момина сълза, от които се приготвя алкохолна тинктура. Приема се при сърдечни заболявания, особено при порок на сърцето, тахикардия, за регулиране на сърдечния ритъм, както и при безсъние, меланхолично настроение и пр. Също така, момина сълза се използва за оток, заболяване на щитовидната жлеза, епилепсия, треска, заболявания на гърлото; външно под формата на инфузия и лосиони за очни заболявания, както и за ревматизъм.	За лечебни цели се използват стръковете (<i>Herba Convallariae majalis</i>) и листата (<i>Folia Convallaria majalis</i>) на момината сълза.
Бял /обикновен/ пелин <i>Artemisia absinthium L.</i>		Разпространен на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среща се най-често като бурен или плевел край	На групи	Обикновеният пелин има доказано апетитовъзбуждащо, стимулиращо храносмилането действие и изразено	Надземна част

		огради, пътища и по – рядко в обработваеми площи.		широкоспектърно противопаразитно действие, за всички видове паразити. Билката се прилага и като холеретично средство, както и при лечение на възпаление на горните дихателни пътища, а в унгвенти - като ревулсивно средство. Трябва да се отбележи, че етеричното масло е конвулсивна отрова и затова неговото приложение е ограничено.	
Подбел <i>Tussilago farfara L.</i>		Разпространен на територията на цялата община, вкл. и в регулацията на населените места. Среца се най – често по влажни места край извори и чешми.	На групи	В народната медицина подбелът се упохребява при бронхити, бронхиална астма, кожни обриви, ревматизъм, нередовна и болезнена менструация, а външно — при флебити, пърхот и червен вятър.	Надземна част
Градинска ружа <i>ALTHAEA ROSEA L.</i>		Разпространена на територията на цялата община и регулацията на населените места. Отглежда се най – често като градинско растение.	На групи	Главно в нашата народна медицина като омекчително средство при стомашно-чревни страдания, кашлици, обикновено и с други с подобно действие билки във вид на чай за пиене	Цветове

			или външно за гаргара. Получаваният от билката алтеин може да се прилага с успех като чувствителен индикатор в химическата практика, а също и за боядисване на вина, ликьори, хранителни продукти, коприна, вълна, кожи и др.	
Черен синап Brassica nigra L. 	Широко разпростарен на територията на общината.Среща се най – често като плевел в зеленчуковите градини и обработваемите площи.	На петна	Българската народна медицина препоръчва синапа за вътрешно приложение при жлъчни колики и при бронхити, размесен с пчелен мед. При упорита болка от зъбен произход се препоръчва жабурене на устата с извлек от синап.	Семена
Шипка Rosa canina L.	Разпространена на територията на цялата община. Среща се в покрайнините на горски фонд, по склонове край тревисти терени и	Поединично	Лечебните свойства на шипката са известни от преди много векове. В XVI в. тя е използвана за лечение на скорбута, болести на стомаха и сърцето, нефрити и	Плодове

храсталаци.

чернодробни заболявания,
очни заболявания.

От **гъбите** най-често срещани са манатарката, пачи крак, булка гъба, сърнела, печурка и др.(основно печурка).

От разпространените на територията на общината лечебни растения интерес за населението представляват липов цвят, лайка, къпина, боровинка, шипка, жълт кантарион, лечебна иглика и мащерка.

Съгласно чл.5 от Наредба №2, не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;
- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;
- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;
- листа – до 70%;
- за стръкове – до 70%
- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл.6, ал.1 от Наредба №2 експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл.6, ал.2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;
- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;

- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл.6, ал.3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

- коренища от коприва и троскот;
- стръкове от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си;
- цветни пъпки, цветове и съцветия;
- плодове и семена.

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 **билки за лични нужди** за билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг.;
- стръкове – до 2 кг.;
- листа – до 1 кг.;
- кори – до 0,5 кг.;
- цветове – до 0,5 кг.;
- семена – до 0,1 кг.;
- плодове – до 10 кг.;
- пъпки – до 0,5 кг.;
- талус – до 1 кг.

III. ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения.

Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост.

Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Разрешително за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- директора на държавното лесничество - за горите - общинска собственост и след заплащане на такса в общината;
- от кмета на общината, когато ползването е от:
 - земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

- от териториите и акваториите в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:

1. плановите документи;
2. дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;
3. научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;
4. изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;
5. култивиране и преработка на лечебните растения;
6. обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;
7. други дейности, свързани с управлението и контрола.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка, или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. задължения на ползвателя.

IV. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

С раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“ ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно

специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;

- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;

- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;

- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Медковец, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;

- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;

- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;

- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл.27 от ЗЛР;

- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;

- Съобразяване на издадените разрешителни за ползване, съгласно състоянието на ресурсите и плановите документи;

- Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
- Изследване и картиране на лечебните растения на територията на общината.

V. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

В границите на Община Медковец няма територии, които не са защитени, но да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

VI. МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН

Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на

писмено заявление от заинтересованото лице, което трябва да е регистриран билкозаготвитель в РИОСВ - Монтана, съгласно Закона за лечебните растения.

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.

За защитените диворастящи лечебни растения се забранява:

- Сеченето, брането, изкореняването, хербаризирането, независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;
- Унищожаването и увреждането на находищата им;
- Притежаването, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;
- Събирането на семена, луковици, коренища и други репродуктивни органи;
- Пашата на селскостопански животни в гори и земи от горския фонд, когато тази дейност противоречи на предвижданията за опазването на определени видове лечебни растения;
- Ползването на лечебни растения, представлящо стопанска дейност, без необходимото разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения.

В Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Медковец, са определени таксите за събиране на части от лечебните растения. Всички дейности, свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община

Медковец са в съответствие с приетото законодателство на Република България.

VII. ВИДОВЕ ПОД СПЕЦИАЛЕН РЕЖИМ

Определени видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайни тенденции към намаляване или има опасност от появяване на такива тенденции. Специалния режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в държавен вестник. Специалният режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на годишно допустими за събиране количества билки по райони или находища; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Под специален режим на опазване и ползване на територията на Р България са следните видове лечебни растения:

1. Допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло), от естествените находища, извън територията на националните паркове, на следните лечебни растения:

- Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)
- Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.)
- Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
- Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.)
- Лазаркия, енъовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
- Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)

- Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
- Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
- Тлъстига лютива (*Sedum acre* L.)
- Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*)

За тези видове е забранено събирането им в националните паркове, извън количествата и районите, определени в приложението на ЗЛР. Количествата билки се разпределят от регионалната инспекция по околна среда и води между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределянето се извършва със заповед на директора на съответната РИОСВ въз основа на заповедта на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределяне на количествата билки, която се обнародва в Държавен вестник.

2. Забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*)
- Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Катраника (*Artemisia alba* Turra)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)

- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand)
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *hirtum* (Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*)
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.)
- Хвойна червена (*Juniperus oxycedrus* L.)
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*) Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

За горепосочените видове не се издават позволителни за бране и ползване на лечебните растения.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

При правилното прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за Опазване на околната среда на Община Медковец, ще се постигне:

- Опазване на естествените находища от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност;
- Разработване на система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси;

- Опазване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете;
- Недопускане на изменение на популациите им, при което се влошават биологичните им показатели или се затруднява естественото им възстановяване;
- Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри, популациите на видовете и екосистемите.

IX. ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИИ

В настоящата програма са използвани основните термини и дефиниции от Закона за лечебните растения, и адаптирани дефиниции, като:

- **Лечебни растения** са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки;
- **Билки** - отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели;
- **Естествено находище** - местообитание заедно с популация от диворастящи лечебни растения;
- **Естествено местообитание** - пространствено ограничена територия, включваща всички компоненти на неживата и живата природа, които със своите параметри определят условията за съществуване на природните популации;
- **Условия на средата** - всички фактори на неживата и живата природа, характеризиращи местообитанието;

- **Популация** - териториално обособена съвкупност от индивиди от един и същи вид, които могат свободно да обменят помежду си генетичен материал;

- **Устойчиво ползване** - ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения;

- **Ресурси от лечебни растения** - съвкупността от лечебни растения, разгледани като природен продукт, използван от хората за задоволяване на сегашни или потенциални техни нужди;

- **Режим на ползване на находището** - система от мерки, включваща периоди на експлоатация и покой за възстановяване на ресурсите от лечебни растения;

- **Приоритетни типове природни местообитания** - местообитания на приоритетни видове лечебни растения или които са определени като такива по силата на международни споразумения, по които Република България е страна;

- **Морфологични части** - коренът, коренището, луковичата, грудката, стръкът, листът и цветът на растението;

- **Начин на ползване** - указания относно начина на събиране на билките (изкопаване, откъсване, изрязване, обелване), използваните инструменти и необходимите изисквания за възстановяване на находището;

- **Добив** – количеството полезна биомаса, добивано от единица площ;

- **Биологичен запас** – количеството полезна фитомаса, образувано от всички (използваеми и неизползваеми) екземпляри от даден вид върху всички подходящи или неподходящи за събиране участъци (находища).

Приложение: Бланка – образец на заявление, съгласно чл.34 от ЗЛР .